

VIENYBĖ

74 M. 31 N.

BROOKLYN, N. Y.

1960 M. LIEPOS (JULY) 29 D.

TEL. APlegate 7-7257

KAINA 15 C.

Pagirtas ir tarp moterų... Viceprezidentas Richardas M. Nixonas, Republikonų partijos kandidatas į prezidentus, su savo ir kitų žymių republikonų veikėjų žmonomis pusryčiauja Chicagoje. Iš kairės į dešinę: Clare B. Williams, Patricia ir Richardas Nixonai, Jessica Weis ir Kathryn Meloney.

Nixonas Republikonų kandidatas

Mūsų laikraščiu einant į spaudą, Republikonų partijos konvencija Chicagoje dar nebuvo naminavusi savo kandidatų į prezidentus ir viceprezidentus. Bet New Yorko gubernatoriui Rockefelleriui pasitraukus iš nominacijų ir viešai pasisakius už Nixono kandidatūrą, buvo aišku, kas bus tuo Republikonų partijos kandidatu. Taigi, belieka tik viceprezidento nominavimas. Bet ir čia, sprendžiant iš konvencijos nuotaičių, atrodo, bus nominuotas dabartinis Amerikos ambasadorius Jungtinėse Tautose Henry Cabot Lodge. Sekantis, daugiausia šansų turintis į viceprezidento nominacijas, yra senatorius Thurston B. Morton iš Kentucky. Bet galutinis žodis šiuo klausimu priklauso Nixonui.

HENRY CABOT LODGE, kuris jau liepos 5 d. Baltuosiuose Rūmuose kalbėjosi dėl savo kandidatūros ir viceprezidentus.

Ši Republikonų partijos konvencija, įvykusi "Thank you, Ike" ženkle, dalyvių skaičiumi nebuvo tokia gausi, kaip Demokratų partijos konvencija Los Angeles. Bet nuotaika, kaip ir anoje konvencijoje, labai pakili. Ypač iškilmingai buvo sutiktas prezidentas Eisenhoweris, kuris konvencijoje pasakė kalbą. Taip pat dalyvavo buvęs prezidentas Hooveris, 85 metų amžiaus, bet dar gana judrus ir pastabus. Jam, kaip ir prezidentui Eisenhoweriui, dalyviai kėlė triukšmingas ovacijas. Hooveris savo kalboje pastebėjo, kad Amerikai gresia moralinės depresijos pavojus ir kad niekad istorijoje nebuvo tiek jaunamiečių nusikaltėlių, kaip dabar.

IKE SIŪLO PREBISCITĄ...

Prezidentas Eisenhoweris savo kalboje, pasakyoje Republikonų partijos konvencijoje pasiūlė visoms pasaulio tautoms pasisakyti, kaip jos nori gyventi "7 komunizmo ar demokratijos santvarkoje. Ši Eisenhowerio kalba, siūlant toki pasaulinį plebiscitą praversti Jungtinių Tautų priežiūroje, Republikonų partijos konvencijoje buvo priimta su nepaprastu entuziazmu.

Sovietai Jungtinėse Tautose vetavo Amerikos pasiūlytą rezoliuciją ištirti amerikiečių lėktuvo (RB-47) incidentą, įvykusį liepos 1 d. netoli Kola pusiasalio. Taip pat buvo vetuotas italų pasiūlymas šį reikalą pavesti tarptautiniam Raudonojo Kryžiaus komitetui.

Republikonų, kaip ir demokratų, konvencijoje daugiausia diskusijų kilo dėl vadinamų civilinių teisių. Nuomonių skirtumas šiuo klausimu buvo gana griežtas. Ypač stipri opozicija pasireiškė iš pietiečių pusės. Bet ir čia viceprezidentas Nixonas laimėjo, palenkęs į savo pusę aiškią delegatų daugumą. Nixonas šioje konvencijoje pasireiškė, kaip neabejotinas Republikonų partijos vadas.

DABAR

JUOZAS TYSLIAVA

Mūsų bendradarbis Algirdas Gustaitis iš Los Angeles mums rašo:

"Ar, net vadinamoje patriotinėje Chicagos lietuvių visuomenėje yra asmenų dirbančių prieš lietuvių tautą? Kaip jie išdrįsta lietuviškas Prūsijos žemes vadinti Vokietija ir ant žemėlapyje neva meniskai užrašė GERMANY. Taip pat neleistina istorines Lietuvos žemes (dabar administruojamas gudų ir lenkų) vadinti Lenkija."

Tas klausimas dėl dailininko V. Petravičiaus nupiešto Lietuvos žemėlapyje Chicagos parodos lietuvių paviljone, kaip matote, tebėra diskutuojamas net kitame kontinento krašte.

Bet argi dailininkas V. Petravičius būtų vienas tų "asmenų dirbančių prieš lietuvių tautą?"

Toks įtarimas, man rodos, turi tiek pagrindo, kiek ir mūsų pretenzijos į tas "istorines Lietuvos žemes," kurias dabar valdo... gudai ir lenkai.

Eisi per dvarą — gausi mušt, neisi per dvarą — gausi mušt. Nevalia žemėlapyje žymėti Vokietijos, bet taip pat nevalia žymėti ir Lenkijos...

Gaila, kad mūsų nebuvo anais Žalgirio mūsų laikais...

Vincui Rastenii nepatiko "cirkinis triukšmas," kuriuo, anot jo, pasižymėjusi demokratų konvencija Los Angeles mieste.

Jis, matyt, tokios pat nuomonės ir apie republikonus, kurie dabar, rašant šiuos žodžius, "triukšmauja" Chicagoje.

"Turbūt neatsiliksi tuo požiūriu ir respublikonų konvencija," rašo jis savo ilgame straipsnyje, pavadintame "Nevykusi demokratijos mokykla."

Gaila, kad Dirvos bendradarbis, kritikuodamas Amerikos demokratijos mokyklą, nepasako, kokią, būtent, demokratijos mokyklą jis yra išjęs.

Tokiose salyse, kaip Sovietų Sąjunga, iš tikrųjų, valstybės galvų rinkimai vyksta be triukšmo. To "cirkinio triukšmo" nebūdavo ir nacijų Vokietijos bei fašistų Italijoje.

Bet argi tokia tvarka mes buvome patenkinti? Ne. Tokia tvarka nebuvo patenkintas net paskutinis nepriklausomos Lietuvos prezidentas, nors, tiesą pasakius, jo rinkimai taip pat nebūdavo triukšmingi.

Gal Vincas Rastenis, kuris dabar naudojasi Amerikos demokratijos svetingumu, galėtų pasakyti, kodėl jį taip "badderiuoja" tas demokratų ir republikonų konvencijų triukšmas.

(Nuželta (4 psl.)

J. Tysliava, Jr. nuotrauka Sakoma, kad Pavergtųjų Tautų Savaitės masiniame susirinkime, kuris įvyko praeitą sekmadienį New Yorke, lietuvių buvę labai mažai. O gal tebuvo pastebėti tik tie, kurie atėjo su tautiniais kostiumais... Nuotraukoje: Strolia, Maurukaitė, Noakaitė ir Matulaitienė.

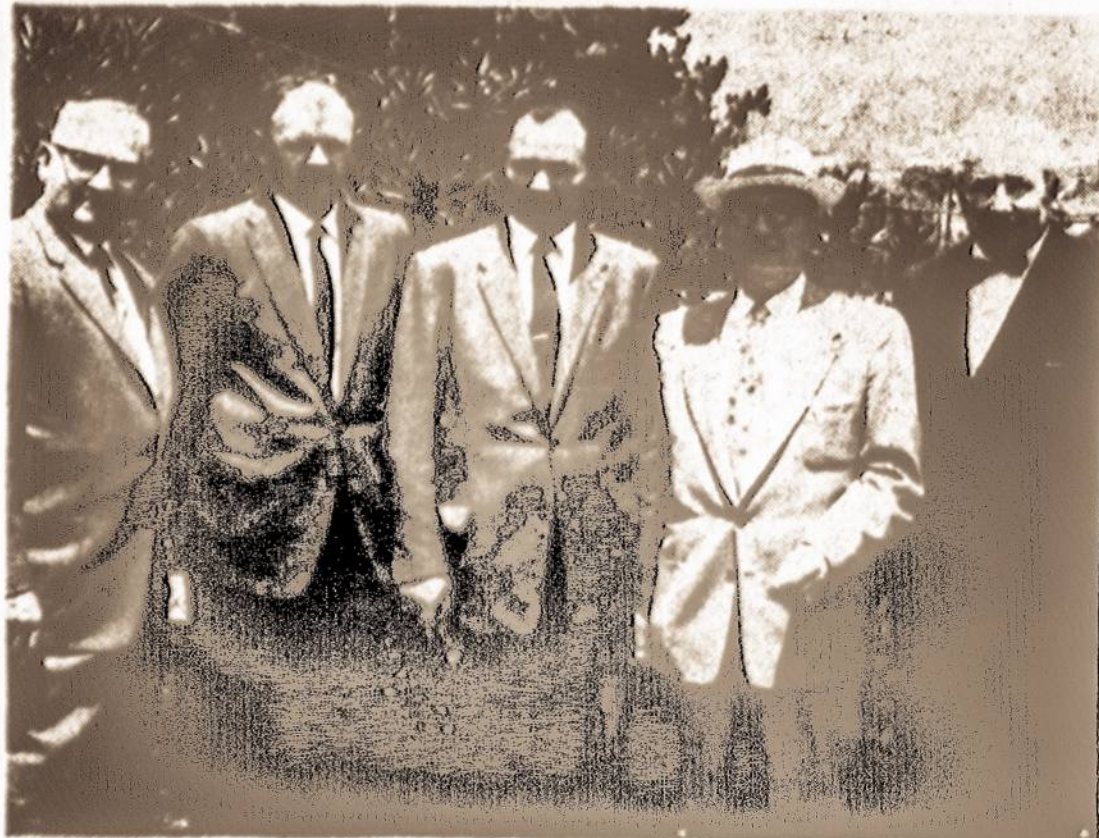
LIETUVIAI KALIFORNIJOJE

Rysium su prezidento Eisenhowerio paskelbta "pavergtųjų tautų savaitė," Kalifornijoje jau eilė metų veikiantis Pavergtųjų Tautų Komitetas, kuriame lietuvius atstovauja Amerikos Lietuvių Tarybos vietinio skyriaus atstovai, praeitą sėstadienį, liepos 23. Patriotic Hall, surengė masinį susirinkimą, su prakalbomis ir menine dalimi.

Susirinkimą atidarė ir visai programai vadovavo to komiteto pirmininkas, rumunų grupės atstovas dr. Emil Onaca. Be visos eilės kalbėtojų iš įvairių grupių, pagrindiniu, arba vyriausiuoju susirinkimo kalbėtoju buvo pakviestas buvęs Lenkijos prezidento Paderewskio asmens sekretorius ir vėliau Lenkijos generalinis konsulas New Yorke (o dabar jau be titulo ir reikšmės — amerikietis pensininkas) Sylwin Strakacz. Visi kalbėtojai, ypač S. Strakacz, labai vaizdžiai nupiešė komunizmą ir jo grėsmę laisvajam pasauliui.

Klausantis kalbu (jos visos buvo sakomos angliškai), susidarė įspūdis, kad sėdžiu tarp žmonių, kurie neturi supratimo kas yra komunizmas ir ko jis siekia. Bet kai pora kartų apsidairiau aplinkui — temačiau žmones, kurių veiduose dar ir dabar galėjai matyti komunistinio režimo pergyvenimų ir jo baimės šėšėlių. Tikrų, čia gimusių ir augusių amerikiečių, nei kuriuo būdu nepatyrusių komunistinio režimo, kuriems tos kalbos buvo taikomos — nebuvo nė vieno.

Meninę programos dalį atliko daugiausia vengrų, paskui rumunų, lenkų ir lietuvių jėgos. Lenkai pasirodė su choru, kuris, turbūt, dar išlikęs iš Paderewskio laikų. Choras atidarant susirinkimą sugiedojo Amerikos himną, o po to dadėjo dar ir... Lenkijos, Vengrai davė gerą smuikininką, o taip

L. Briedžio nuotrauka

VIRSUJE: Neperseniai Kalifornijoje viešėjęs žinomas prekybininkas iš Chicagos J. Karvelis — senų ir naujų prietelių tarpe Los Angeles, iš k. i. d. J. Millūnas, V. Bakūnas, J. Karvelis, K. Liaudanskas, V. Kazlas.

pat ir solistą — tenora. Pats mažiausias skaičiumi ir didžiausias pasisekimu pasirodymas meninėje programos dalyje — buvo lietuvių. Grakšti lietuvaite Violeta Mitkutė, pasipuošusi gražiais tautiniais rūbais, sklandžia anglų kalba pranešė apie lietuviškąją programos dalį: solistas (bosas) Rimtautas Dabšys, akompanuojamas muz. Br. Budriūno padainavo du dalykų — vieną liaudies dainelę ir vieną ariją iš operos. Trumpai paaiškino ir turinį.

R. Dabšys sudainavo labai vykusiai ir sulaukė šilto publikos priėmimo, o po susirinkimo — net ir sveikinimų su pagyrimais.

Scenoje visą laiką, be Amerikos, plevėsavo Rumunijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Vengrijos ir Ukrainos vėliavos.

Publikos buvo pasigailėti-

L. Briedžio nuotrauka

Vienybės 29 nr., rašant apie Ch. Lukšį, padaryta klaida apibudinant vieną ten telpusių nuotraukų, būtent: "motelis Santa Monica, Cal., kurio dalininku yra Ch. Lukšis." Netaip. Nuotraukoje parodyta tik dalis motelio, kurio savininku bet ne dalininku yra Ch. Lukšis. Šioje nuotraukoje matome Ch. Lukšio motelio ir kitą dalį. Be šio motelio Ch. Lukšis dar turi visą eilę kitų namų ir sklypų, išmėtytų nuo derlingos S. Kalifornijos iki karštos dykumos plotų prie pat Las Vegas.

nai mažai. Jei būtų buvę galima suskaičiuoti iki 200, būtų buvę labai gerai. Paskiros tautybės eilinėse vakaruose susirenka daugiau negu čia, kur rengė tiek daug tautinių grupių. Tiesiog nepateisinamas nešidomėjimas tokiu svarbiu politiniu faktu. Dejuojame, kad mūsų politinio pobūdžio parengimus nelanko Amerikos valdžios atstovai. Bet šitokiais atvejais gal ir gerai, kad jų nėra, nes kitaip jie savo akimis įsitikintų, kiek mažai dėmesio kreipia į tokius reikalus tie, kuriems tai turėtų rūpėti labiausiai.

Iš lietuvių susirinkime matėsi: prof. M. Biržiška, dr. ir A. Deveniai, ALTos pirmininkas inž. J. Jodelė, Bendruomenės pirmininkas inž. J. Motiejūnas, Kalifornijos lietuvių respublikonų pirmininkas L. Valiukas, poetai Mitkienė ir Brazdžionis, muz. Br. Budriūnas —

na ir gal dar kita tiek lietuvių, kurių nei pavardžių nei titulų iš atminties nesugebėčiau paminėti. Tai ir viskas — tokiame reikšmingame susirinkime iš apie 4 ar 5,000 narių turinčios Los Angeles lietuvių kolonijos. Iš skelbto masinio susirinkimo, išėjo masinis nesusirinkimas. Kaltaš dėl to tik komitetas.

★

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Los Angeles apylinkės valdyba paskelbė, kad ji šiemet, spalio mėn. 23 t., Los Angeles mieste, Breakfast Club patalpose, rengia Kalifornijos Lietuvių Dieną. Tarpe kita ko, kaip jau kiek anksčiau Vienybėje buvo pastebėta, tai diena rengiama Gasparo Veličkos "Minija išsiliejo."

Skaitytojai, kurių prenumerata baigėsi, prašomi atsiminti, kad ir vasarą reikia už laikraštį atsilyginti.

Ir vėl jis ankliamato...

Neseniai, Vienybės 23 n., Algirdas Gustaitis vėl panorė mane iš klaidų išvesti. Žinoma, už tai jam turėčiau būti dėkingas, nes klaidas norodinėti yra kilnus darbas. Bet ar tik ir ši kartą Gustaitis nebus pamatęs arkli?

Mačiau, Vienybės skaitytojai dar neužmiršo, kaip Algirdas Gustaitis "dalyvavęs vienoje laidotuvėse," vietoje lavonams vežti automobilio, arkli pamatė...

Klysti žmogiška, bet tą pačią klaidą kartoti — ne!

Tada jis, nedalyvavęs laidotuvėse parašė, kad jis matęs, kaip arklys tempė vieno filmų aktorius lavoną. Atsargiai patikslinau, nenorėdamas jo užgauti. Bet jis griebsi "įrody-

my." Girdi, netikėtai į mano rankas pakliuvo didžiausio Los Angeles Times 1958 m. lapkričio mėn. 22 d. laida, kurioje aprašytos minimos laidotuvės (dėl pagatbos tam mirusiam pavardės neminėsiu), ir štai ką ten rašau: One woman kissed the horse that carried the body to the grave."

Bet kada į mano rankas pateko to laikraščio nr., ten, vietoje horse, stovėjo žodėlytis hearse...

Tada Gustaitis man taip užkirtė: "Šiuo patikslinimu J. Kaributas dar kartą įrodė savo visiška nesiorientavimą rašant filminėmis temomis."

Štai tau, kad nori! Žmogus sumaišo temas, bet nori kitus plakti už nesiorientavimą...

Dabar istorija kartoja. Prisirinkęs iš vietos laikraščių citatų, vėl įrodinėja. Tai, sakyčiau, gal ir normalu spaudos žmonėms, jei atitaisant laikomasi spaudos etikos. Bet jis pradeda: "laikas nuo laiko lietuviškai spaudai parašantis apie Hollywoodo gyvenimą Juozas Kaributas įmaišo netikslumų, klaidų. Deja, juo tolyn, tuo prasilenkimų su tiesa jo rašiniuose gausėja."

Tuo tarpu jis pats skaitytojus maitina savo fantazija. Pavyzdžiui, su prodeuseriais susitiko komo proga Alg. Gustaitis Naujienoje rašė: "Sutiktasis prodeuseris, toks ir toks (sumini pavardę) paklausė — kuo galiu jums padėti?"

Koks fantazoriusas! Lietuva suppaštė, kad tikrųjų daromų prodeuseriai, negali spaudos atstovams duoti, nes jie suvažiuoja ne tam, kad siūlytųsi kuo nors padėti. Arja, girdi, "visi palankūs lietuviškos temos filmui." Ir Gustaitis veik saukte saukta: tik siųskite, tik rašykite ir būsite patekę į filmų pasaulį...

Žinoma, būtų gerai, jei tai būtų tiesa, bet, deja, čia tik jo fantazijos padarinys.

Kai dėl kitų man daromų priekaištų — neatsakysiu. Rašiau taip, kaip spauda buvo informuota.

JUOZAS KARIBUTAS

1860 ŠVENČIAME ŠIMTAMETINĮ JUBILĖJŲ 1960

PASKUTINIŲ NUTARIMU
ISMOKAMI DIVIDENDAI

3 3/4 % I. METUS

Dividendai apskaičiuojami metų ketvirčiais dviems metams ar daugiau (3/2 % reguliaraus plus 1/4 % specialaus).

3 1/2 % per metus *Reguliarus metų ketvirčio dividendas*

Nuo DEPOZITO DIFNOS
Apskaičiuojama METŲ KETVIRČIAIS

Užeikite, rašykite ar telefonuokite bet kuriam mūsų skyriui

**THE
KINGS COUNTY
SAVINGS BANK**

A MUTUAL BANK

"...kur jūsų pinigai tarnauja tik JUMS!"

BROOKLYN, NEW YORK

Eastern Parkway Office: 539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.
Nuo pirm. iki penktadienio
9 v. r. - 3 v. p. p.
Pirm. vak. nuo 5 - 8 v. v.
P. Resident 3-7000

Broadway Office: 135 Broadway at Bedford Avenue
Nuo antradi. iki penkt.
9 v. r. - 3 v. p. p.
Pirm. nuo 9 v. r. - 7 v. v.
STagg 2-6676

Member Federal Deposit Insurance Corporation

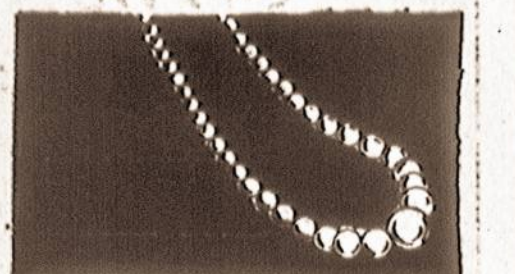
Lanių vasarnamis

515 4th Ave. Asbury Park, N. J.

Puikiausias poilsis ažuolų pavėsyje, vos keletas minučių pėsčiam nuo Atlanto paplūdimio. Čia pat teatrai, bažnyčios, kraituvės ir restoranai. Svečių patogumui kiekviename aukšte virtuvės ir šaldytuvai. Patogūs kambariai. Prieinamos kainos.

Dėl rezervacijų skambinti: P. LANYS, PR 6-9783, arba EL 3-1169.

GENUINE
Amber
GEM OF THE AGES

**GINTARAS
LIETUVOS AUKSAS**

Įvairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis.

Užsakoma per paštą.
AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue

Jackson Heights, N. Y.

Tel. HA 9-5855

Pasiekiami: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Av.

IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Pavergtųjų savaitė...

... Praeio Republikonų partijos konvencijos šešėlyje. Vytautas Didysis jautėsi atsidūręs ne vietoje, tačiau Republikonų pirmininkui lietuviai padarė stiprų išpūdį. Visos Pavergtos tautos nesutelkė tiek žmonių, kiek vieni lietuviai. Neaiškūs užkulisiai.

Praeitą šeštadienį, liepos 23, masiniu mitingu Chicagos Grand Parke buvo užbaigtas pavergtųjų tautų savaitės minėjimas. Idomu ir būdinga, kad tas minėjimas buvo prarastas amerikiečių iniciatyva. Susidaręs tam reikalui amerikiečių komitetas susisiekė su ANB — antikomunistinių tautų bloko, — organizacija, kurioje vyrauja ukrainiečiai ir su kuria kiek flirtuoja iš Vliko pasitraukusios mūsų grupės: frontininkai ir rastenininkai. Inicijatyva kilo staiga ir gerokai pavėluotai. Kai lietuvių ryšininkas L. Prapuolenis buvo paprašytas lietuvių reprezentantų į minėjimo komitetą, jis greitomis pamiršo dr. S. Biežio, E. Bartkaus ir A. Adamkavičiaus, atseit, tautininkų pavardes ir tos buvo įtrauktos į komiteto sąrašą. Su ALTA nepasisekė susitarti ir lietuvių "oficialę" reprezentaciją perėmė bendruomenės Chicagos apygarda. Kadangi iki šiol politinėje srityje lietuviams atstovavo ALTA, situacija sukėlė galvosūkio.

Komitetas buvo užsibrėžęs prarasti du minėjimus — liepos 17 ir 23 dienomis, tačiau liepos 17 d. lietuviai jau seniai buvo numatę Dariaus — Girėno ir Žalgirio mūšio sukakčių minėjimui. Dėlto, o taip pat ir dėlto, kad amerikiečių komitetui nepasisekė gauti žymių kalbėtojų, jis nuo liepos 17 d. plano atsisakė ir tokiu būdu lietuvių minėjimas buvo lyg ir visos savaitės minėjimo pradžia.

Kaip žinia, šią savaitę oficialiai prasidėjo ir republikonų konvencija. Ta proga čia jau anksčiau suvažiavo daug žymių politikų, iš kurių tarpo nesunku buvo gauti kalbėtojų. Taip republikonų centro komiteto pirmininkas senatorius Morton kalbėjo lietuvių liepos 17 d. minėjime. Apie tai jau buvo plačiai painformuota praeitam VIENYBĖS numeryje. Reiktų tik pridurti, kad pirmi-

ninkas tikėjosi smulkaus susirinkimo, kuriam jis buvo skyręs vos pusvalandį laiko. Pamatęs lietuvių minias, Mortonas ne tik perskaitė jam paruoštos kalbos tekstą, bet dar su visu temperamentu atidengė kai kurias republikonų rinkiminės propagandos kortas. Ir liko jis daug ilgiau, negu buvo numatęs, padėjo vainiką ant Dariaus — Girėno paminklo ir t. t.

Kita vertus, visas minėjimas buvo prarastas amerikinės priešrinkiminės kovos ženkle ir didžiulė 16 pėdų Vytauto Didžiojo statula, kurią parade tempė savo baltu atdaru Buickų Antanas Rudis, šalia pasisodinęs statulos sponsorijų kontraktorių V. Šimkų, atrodė kažkaip ne vietoje. Visas minėjimas buvo skirtas ne tiek praeičiai, kiek ateičiai...

Liepos 23 d. mitingas sutraukė gal kiek mažiau žmonių negu liepos 17 d. lietuvių minėjimas. Čia vyravo daugiausiai ukrainiečiai, lietuvių buvo palyginti nedaug, tačiau jų plakatai ir vėliavos buvo taip gerai strateginiai išdėstytos, kad iš šalies atrodė, kad jų labai daug.

Kaip minėjome, amerikiečių komitetui su kalbėtojais nesisekė ir tokios pavardės, kaip tėvas Braun (ne Brown kaip klaidingai buvo paminėta praeitoje VIENYBĖJE) bei nebeįrinktas į kongresą Ch. Kersten pačios žmonių negalėjo sutraukti. Paskutinį momentą kalbėtojų eilės buvo papildytos dar republikonų senatorium Romanu Hruska iš Nebraskos. Pirmuoju — pavergtųjų tautų vardu — kalbėjo Wisconsin universiteto profesorius V. Vardys (front.). Jo gerai paruošta kalba padarė gerą išpūdį.

Minėjimui vadovavęs kongresmanas Kluczinski (dem. III.) perskaitė gautą viceprezidento Nixono sveikinimo telegramą, pabrėždamas, kad nors esąs demokratas, tačiau su malonumu skaitęs republikono telegramą, nes šiuo atveju nesą

VIRŠUJE: Vytauto Didžiojo statula parado metu tempiama Chicagos gatvėmis. Tai įvyko liepos 17 d. Žalgirio mūšio ir Dariaus — Girėno minėjimo proga.

KABREJE: Skautės eisenos metu. A. Gulbinsko nuotraukos

Pavergtųjų tautų vakaras

Hartford (Conn.) Liepos 16 vakare įvyko pavergtųjų tautų bičiulių susirinkimas kuriame dalyvavo ukrainiečiai, lietuviai, latviai, estai ir vengrai.

Pavergtųjų tautų bičiulių k-to pirm. Boychuk pasveikino susirinkusius, perskaitė prez. Dwight D. Eisenhowerio pareiškimą, taip pat burmistro ir gubernatoriaus laiskus. Po to scenoje pasirodė ukrainiečių choras vadovaujamas Alex. Pryshlak ir sugiedojo Amerikos himną.

K-to pirm. Boychuk pristatė k-to sekr. p. Kotner, kuris tarė žodį ir pristatė prelegentus: buv. kongresmaną Sadlack, ukrainiečių kongreso vadą M. Piznak ir kun. Leopold L. Braun.

Pavergtųjų tautų bičiulių k-tą sudaro pabaltiečiai, ukrainiečiai ir vengrai. Lietuvius k-te atstovauja Z. Strazdas.

Dr. K. Drangelis savo lėšomis atspausdino SLA pirmininko P. Dargio kalbą 1958 metais prie Dariaus ir Girėno paminklo ir ją išdalino šių metų minėjime. Jis padaręs tai dėl to, kad Dargio kalba jam labai patikusi...

didelio partinio skirtumo. Idomius išpūdžius iš Maskvos pasakojo tėvas Braun, išpėdamas klausytojus netikėti ne vienu Chrusčiovo žodžiu.

Gaila, kad visą mitingą kiek nustelbė praeitą savaitę republikonų konvencijos sukeltas triukšmas, todėl mitingas nerado platesnio atgarsio ir didžioje spaudoje. Mitingo metu didesnių ovacijų sulaukė pristatytas Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis. Šalia jo dalyvavo dar vienas konsulas — tautinės Kinijos. Žilrovių tarpe buvo pastebėtas ir ALTos pirmininkas L. Šimutis. Po mitingo jis, nors ir demokratas, nuėjo į republikonų "cocktail party" — kaip lietuviškoje Chicagoje juokiamasi — nusiramimui, nes šiaip ar taip minėjimai įrodė, kad ALTA net Chicagoje nėra be konkurentų. Pirmą sykį į politinę areną išėjo bendruomenė. Pasirodymas nebuvo per daug išpūdingas, tačiau iš kitos pusės būdingas ta prasme, kad iniciatyva pradeda slysti iš ALTos vykdomojo komiteto rankų.

Bendruomenė už skelbimą apie mitingą sumokėjo NAUJIENOM 21 dolerį, DRAUGAS nors buvo žadėjęs įdėti skelbimą nemokamai, jo neįdėjo. Abejuose dienraščiuose apie mitingą buvo pasirodę kronikos žinučių bei ilgesnių pranešimų.

★

Čikagietis dr. Jonas Valaitis šį mėnesį susilaukė net trijų svarbių paskyrimų, jis pakviestas patalogu į veteranų ligoninę, vyr. patalogu į Loretto ligoninę, o taip pat skaityti patalogijos kursą Illinois universitete. Dr. J. Valaitis, nepaisant smarkaus tobulinimosi savo srityje, rasdavo laiko ir visuomeniniam darbui — jis yra žinomas šviesos sambūrio veikėjas. Jo tėvai — pedagogas Jonas Valaitis su žmona ilgesnį laiką gyveno Brooklyne.

LIETUVIŲ VADOVAUJAMA

ISTEIGTA 1924 M.

Schuyler Savings & Loan

ASSOCIATION OF KEARNY, NEW JERSEY
Nuo 1960 m. liepos 1 d. už sutaupus moka

4%

Be to, duoda paskolas namams, išrašo pašto perlaidas (money orderus), taupo pinigus Kalėdų šventėms (x-mas Club), skolina pinigus taupytojams, priima mokesčių už elektrą ir gazą.

Federal Savings and Loan Corporation narys
Julius Paknis, Prezidentas Petras Velevas, Sekretorius Juozas Belza, Izdininkas

- Iškirpk šią atkarpą ir siusk -

SCHUYLER SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

24 Davis Ave., Kearny, N. J.

Prašau atidaryti taupymo sąskaitę:

Vardas, pavardė.....

Adresas.....

Siunčiu depozito.....

(Taupytojams pašto išlaidas apmoka įstaiga)

CYPRESS BEDDING & MATTRESS CO.

3427 Fulton Street

Brooklyn 8 N. Y.

KAM MOKETI
BRANGIAU,
JEIGU GALIMA
GAUTI PIGIAU!

Telefonas:
APplegate 7-8802

MŪSŲ KETURIOSE KRAUTUVĖSE NE TIK DIDŽIAUSIAS LOVŲ BEI BALDŲ PASIRINKIMAS, BET TAIP PAT DIDŽIAUSIOS NUOLAIDOS.

VIENYBĖ

Lithuanian Weekly Established in 1886
 Juozas Tysliava, Editor and Publisher
 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.
 Telephone: APplegate 7-7257
 Vytautas Meskauskas, Associate Editor
 2625 S. Harvey, Berwyn, Illinois
 Entered as Second Class Matter October 23, 1907
 at the Post Office of Brooklyn, New York
 Subscription rate: \$7.00 for one year.
 Advertising rates on application

Spaudos problemos

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

KAIRIŪJŲ NESEKMĖ

Lietuvių kairiųjų spaudą diskredituoja įvairūs išsišokimai, kurių išvengti nepajėgiama. Šalčius "subolševikino" Darbą, o Raila demokratiniam režimui valdant Lietuvą norėjo "kerštu ir pagieža uždegti prakaituotą minią"...

DABAR

(Atkelta iš 1 psl.)

Netrukus bus 15 metų, kai Amerika Naujosios Meksikos tyruose išsprogino pirmąją atominę bombą.

Tada dar nepakartas Ribbentropas tarė: "Tai pasaulio galas".

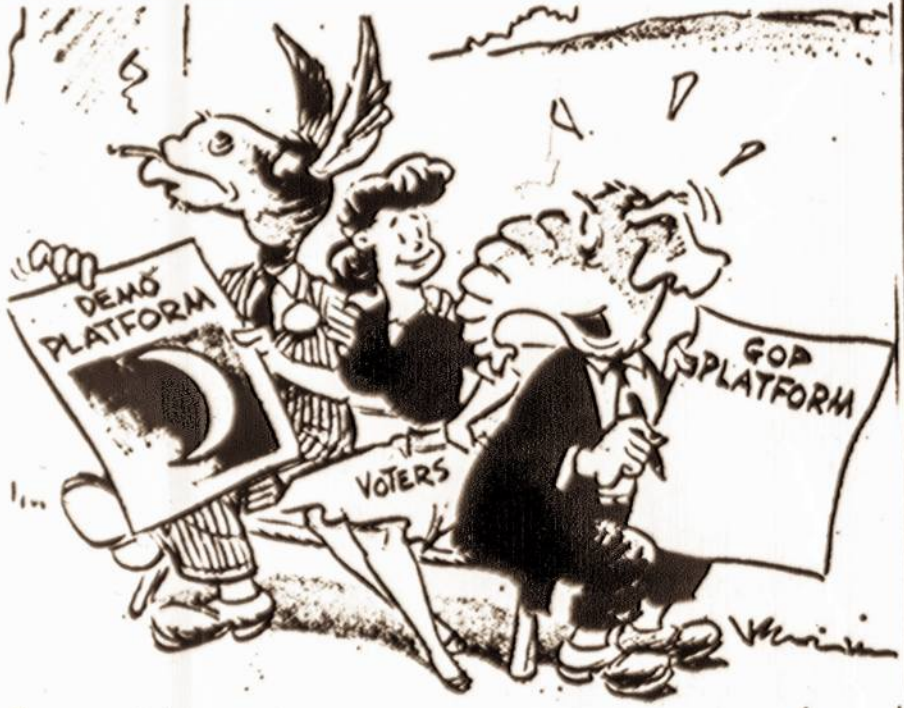
Bet tai buvo galas ne pasauliui, o tik vokiečių ir japonų imperialistams. Karas Europoje, kurį generalas Eisenhoweris paskiau pavadino "purvinu darbu", dar nebuvo baigtas, kai maršalas Georingas gąsdino, kad jeigu naciams reikės eiti iš šio pasaulio, tai jie išeis, labai garsiai trenkdami durimis... Tai buvo užuomina, kad vokiečiai skuba pasigaminti atominę bombą.

Bet naciai "išėjo", nespėję pasigaminti tos bombos. Dvi amerikiečių atominės bombos, pavertusios Sodomos ir Gomoros dulkelėmis Hirošimos ir Nagasaki miestus Japonijoje, užbaigė karą Pacifike.

Tada Amerika, turėdama tokį ginklą, galėjo padiktuoti taikos sąlygas ir Sovietams, istiesusiemis savo nagus į Europos ir Azijos Zemes.

Deja. Jau prieš 550 metų mūsų pačių protėviai turėjo progos išitikinti, kad karo laimėjimas nevisada reiškia ir teritorijų laimėjimo.

O tada, kaip žinoma, Amerika dar nebuvo žinoma.

Mums raso

Net du specialūs paneigikai — F. Mackus (ALTS Clevelando sk. pirmininkas) ir dr. J. Paplėnas (Am. Liet. Tautinės S-gos vicepirmininkas), ėmėsi neįmanomo: užginėti tikrovę (Vienybės 30 nr.).

Feliksas Mackus kategoriškai tvirtina, jog manasis rašinys apie Clevelando tautininkų susirinkimą (Vienybė 28 nr.) "yra iškraipytų faktų ir prasimanymų rinkinys." Gi dr. Jonas Paplėnas nuosaikiau sako: "Jonas Leonas... gerokai nukrypo nuo tiesos"... Taigi, dr. J. Paplėnas yra daug prietaraujas F. Mackui ir iškart pripažįstą nors ir dalį tiesos ir man. Ačiū!

Tačiau dr. Joną Paplėną reikia papildomai patikslinti. Ir V. Rastenis, ir L. Vanagaitienė, kaip ir kiti mano rašinyje minėti asmenys, — tame susirinkime tikrai buvo nagrinėti.

Taip, "privatųjį" Margutį liedsdamas, dr. J. Paplėnas dar minėjo ir garbingojo atminimo A. Oli, nurodydamas jog jam gyvam esant Margutis buvęs "vienoks," o dabar yra "kitoks"...

V. Rastenis, dr. Jono Paplėno buvo minėtas, — atvirai nurodant, jog su juo yra... baigta...

Be to, iš manojo aprašymo dr. J. Paplėnas, tarp kit ko, neigdamas cituoja:

"Tiesa, V. Rastenio reikalas Chicagos tautininkuose jau pernai buvo išspręstas, bet nutarta apie tai viešai nekalbėti..." Ši cituojamoji informacija yra mano, o ne dr. J. Paplėno, papildomasis paaiškinimas apie tai, kaip pernai Chicagoje tautininkų buvo išnagrinėtas ir nulemiančiai aptartas.

Grįžtant dar į Clevelandą... Čia dabar vyksta slapta stropus žvalgymas (o šiame mieste tam yra specialus žvalgybininkas J. St.) idant būtų sudarytas

Praeitam VIENYBĖS numeryje rašiau, kad A. J. Greimo pastaba paskutiniame DARBO numeryje apie prancūzų kairiosios spaudos sunykimą mane paskatino pagalvoti apie mūsų kairiosios spaudos nesėkmes. Juk šiaip ar taip mūsų kairesnei visuomenės daliai iki šiol nepasisėkė įsteigti pastovaus kultūros žurnalo, nepajisant to, kad buvo gana daug bandymų ir Lietuvoje ir iševijoje. Anot Greimo, prancūzų kairiąją spaudą sunaikino skelbėjai, tačiau mūsų atsitikimu tas faktorius nėra toks svarbus, nes mėnesinį žurnalą galima būtų leisti remiantis prenumerata ir aukomis. Todėl atrodo, kad mūsų kairiosios spaudos nesėkmė glūdi ne tiek platinimo organizacijoje, kiek jos... turinyje.

Sociologas Vytautas Kavolis METMENŲ 2 nr., rašydamas apie lietuvius, komunizmą ir tautinį charakterį, konstatuoja, kad 1919 metais iš 26.680 Amerikos komunistų partijos narių 7.000 buvo rusų, 4.400 lietuvių, 1.900 anglosaksų, 1.000 žydų ir t. t. Tai yra — lietuviai savo gausumu buvo antra tautinė grupė. Vėliau tas skaičius žymiai krito, tačiau ir dabar Amerikoje yra pakankamai lietuvių komunistų. Jieškodamas to reiškinio priežasčių Vytautas Kavolis tarp kitko linkęs manyti, kad Amerikos lietuvių palinkimą prie komunizmo yra išaukęs tas faktas, jog nebūta "saugumo ventilio," per kurį būtų galėję išisklaidyti prisirinkę bendruomenės viduje nepasitenkimai. Kai tokio ventilio nesą, "spaudimai" išleidžiami vienu ar kitu, normaliu netaikomu, kanalu — revoliucija arba kriminalizmu. Už tat Amerikos socialinės santvarkos apatinėje pakopoje atsidūrę lietuviai Amerikai davė komunistų, o italai — gangsterių!

Kairioji spauda, tradiciniai besišiausianti prieš nusistovėjusią tvarką, iškeldama susidariusias negeroves, galėtų būti puiklu saugumo ventiliu, per kurį tvarkingai išeitų garų perteklius. Į viešumą iškeltą negerovę galima arba pašalinti arba diskusijų įkartyje paaiškinti, kad ji nėra tokia didelė negerovė, kad dėl jos reiktų kelti revoliuciją. Tam uždaviniui atlikti kairiosios spaudos vadovai turėtų būti ne tik išmintingi, bet ir gudrūs. Deja, mūsų šaliai tos ypatybės neturėjo ir neturi.

Štai ir pora pavyzdžių. Prieš kiek laiko gražiai pasirodęs DARBAS staiga viską sugadino su nelemtu

ir paskelbtas "visuomeniškoje" Dirvoje visų "atribotinių" ir "išmestinių"... tautininkų bei neolithuanų sąrašas...

JONAS LEONAS

Cleveland, Ohio

★

Čia vienas komunistų šulas rengiasi važiuoti į Lietuvą. Bet žmonės kalba, kad jis "vienas ten negalės laisvai vaikščioti — paskui jį sekios žandaras su branktu, kaip caro laikais. Dabar Lietuvoje negali važinėti, kur nori. Tu net neturi teisės nuvažiuoti pas savo gimines — jie pas tave turi atvažiuoti... į Vilnių. Tai tau laisvė! Amerikoje gali laisvai važinėti iš valstybės į valstybę, bet ne Sovietų rojuje.

Pernai metais vienas komunistų šulas buvo nuvažiavęs į Lietuvą, bet tuojau sugrižo. — Kodėl tu nebuvai ten, jeigu taip gerai, klausinėjo žmonės. Jisai atsakė: "Aš noriu, kad ir čia, Amerikoje, būtų taip gerai, kaip ten..." Vadinasi, kad ir čia žandaras su branktu sekiotų paskui... J. B. Waterbury, Conn.

★

Kolegai Meskauskui priklauso padėka už iškilimą paties fakto, kad paskelbimas rašinio "Apmąstymai apie dabartį ir ateitį" iš tikro buvo įrodymas, jog kovoje su totalitaristine ideologija būtina laisva spauda. Ji taipgi būtina stengiantis lietuviškai spaudai išlaikyti iševijos šviesuomenę.

Dėl kol. Meskausko kito tvirtinimo, kad šis straipsnis buvo "aiškiai proboševikiškas," tai jau yra asmeniškio supratimo ir protavimo reikalas. Štai sakysim straipsnio mintis, jog mažų tautų likučiams veikėjams būtina viena pagrindinė išsilaikymo ir išlikimo politika. Straipsnyje smerkiami bet kokie politikai (Nukeita iš 5 psl.)

A. Šalčiaus straipsniu ir Greimo pastabomis. Pirmasis rašydamas nepriklausomybę kabutėse, apie ją paniekinančiai atsiliepdamas, papiktina skaitytojus, nes kokios blogos nuomonės jie bebūtų apie Nepriklausomos Lietuvos santvarką, ji vistiek buvo daug geresnė ir lengviau daugumai pernešama negu bolševikinė. (Kitaip daugelis gerai Rusijoje įsitaisiusių tautiečių nebūtų grįžę 1918 — 20 m. m. Lietuvon. Jie juk grįžo ne iš patriotizmo, bet gelbėdami savo kailį!) Ant-rasis aiškindamas, kad tikros spaudos laisvės nėra nei Vakaruose nei Rytuose, jei ką ir nustebino, tai tik nemaloniai.

Ir Lietuvoje buvo panašių atsitikimų. 1926 m. kraštą valdant liaudininkų — socialdemokratų — tautinių mažumų koalicijai demokratinės santvarkos pagrindais (nors ir labai negabiai), Šiauliuose einantis gana žemo lygio žurnalas KULTŪRA vietoj, kad parodžius momentui reikalingą nuosaikumą... spausdinti revoliucinius eilėraščius. Taip, pavyzdžiui, 1926 metų KULTŪROS 9 nr. Karolio Vairo — Račkausko būsimeji žentai ir komunistinės Lietuvos šulai Petras Cvirka ir Antanas Venclova eiluoja dar pakenčiamai, tačiau Kapnys ir tūlas Bronys Raila jau labai karingi. Cvirka atrodo net kiek išimylėjęs, tačiau Raila tokius jausmus atmeta klausdamas:

"Ar sušukt: 'O, broliai mano!'

Gal man meilę padainuotai?

Juk kruvinųjų orgijų pašalusiame sukury

Nėra pastogės meilei ir brolybei!

Per dien, pernakt tik rėk,

Kerštu ir pagieža uždegdamas prakaituotą minią..."

Toliau Raila taip atvaizduoja pasaulio ir Lietuvos (!) būklę:

"Šiandieną, — kraujas,

Šiandieną — pragaro dantų grėžimas žemėje,

Užkimus aimana

Ir vėlei — kraujas.

Tik sudundėjus kulkomis į mūrą,

Es kaž kur dūslus balsas atsiliepia.

O! Gąsdina jisai žmonių medžiotojus,

O pamintuose naują viltį kelia....

— Pabus — ir greit pabus —

Vergai iš požemių išeis galingu žingsniu..."

Ar reikia stebėtis, kad tokie ir panašūs eilėraščiai sukėlė nerimo klebonijose bei kitur ir davė pagrindo manyti, kad demokratinis režimas tėra anga į komunizmą? Tokios nuotaikos daug prisidėjo ir prie gruodžio 17 perversmo. KULTŪRA ir kiti kairiųjų leidiniai nepajėgė suvaidinti saugumo ventiliaus rolę. Juokin-giausia, kad Raila prisidėjęs prie demokratinio Lietuvos režimo "nudažymo" raudonai, po perversmo perėjo pas dešiniuosius nugalėtojus. Labai įdomu, kad jis tai išpranašavo tame pačiame Kultūros numeryje paskelbtam eilėraštyje "Austančiam Rytojui!":

O būki pagarbintas, žmogau bedali,

Kur lengvai galėtum per varganų žemę

Įsnešti ir protą ir plieninę valią

Ir verstum nuo sosto, kas fatum tau lemia.

Tarp tiek sopulingų vaitojimų, kraujo,

Ir pats nesuprasdamas, už ką reikia kentėti,

Dar moki statyti sau būitį iš naujo,

Dar varganų žemę pajėgi mylėti!

Pagaliau iš trečio eilėraščio posmo paaiškinti, kad turime reikalo ne su rašytoju — poetu, bet tik su žurnalistu sparčiai keičiančiu savo nuomones:

Septyneta spalvų per savąją prizmą

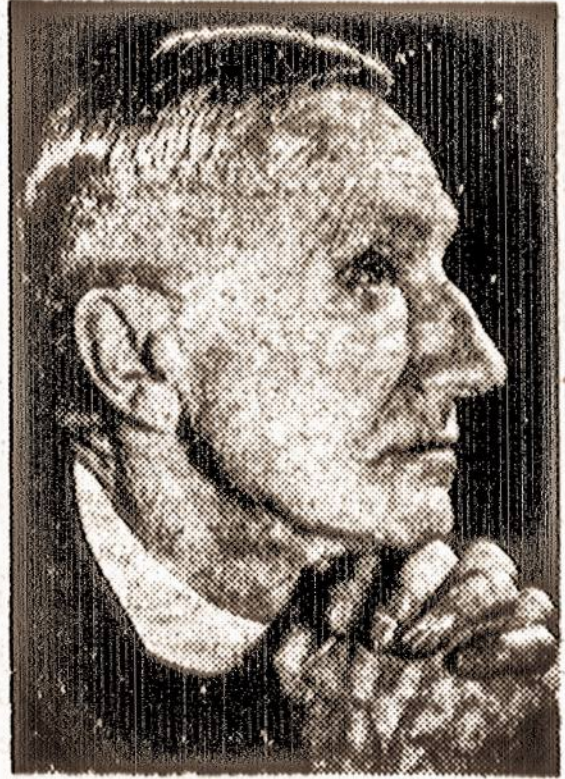
Perleidęs, dar jauti galėjimą toki,

Kad dvasioje išugdęs šviesaus optimizmo

Ir tam, kas vaitoja, pašerti dar moki.

Kaip žinia, dabar Raila "king size" akimirkom šeria DIRVOS skaitytojus, o tie vaitoja dėl jų ilgumo. Mums tai duoda progos sekančiam numeryje pereiti prie rašytojo — žurnalisto santykio, temos, kuri Nepriklausomoje Lietuvoje sugadino daug kraujo ir... rašalo.

KAIP VIKARAS PATARE KLEBONUI APGAUTI VIZITUOJANTĮ VYSKUPĄ

- Iš Mykolo Vaitkaus atsiminimų apie Lietuvos vyskopus -

Mykolas Vaitkus, kunigas, dar prieš pirmąjį pasaulinį karą pasireiškęs kaip poetas, po antrojo pasaulinio karo atvykęs į Ameriką, pradėjo rašyti atsiminimus. Kadangi jis rašo apie šio šimtmečio pradžios Lietuvą, jos inteligentus, jų aspiracijas bei idealus, tai jaunesnio amžiaus skaitytojui tie jo atsiminimai ypač įdomūs. Be to, būdamas lyrikas, Vaitkus savo atsiminimų prozoje irgi ne cilinis pasakotojas, bet kupinas sviesių klišių. Vaitkaus jaunystės atsiminimų srovė, lyg kadaise jo apdainuota vasaros Minija, rodo, tekėte teka.

Toks yra, trumpai apibudinus, Mykolas Vaitkus ir paskutinėje savo atsiminimų knygoje KETURI GANYTOJAI, kur jis vaizdingai piešia keturių, jau mirusių, Lietuvos vyskupų — Jurgio Matulaičio — Matulevičiaus, Pranciškaus Kario — Karevičiaus, Juozapo Skvircko ir Petro Butio paveikslus. Kiekvienas tų Lietuvos bažnytinės provincijos kunigaikščių M. Vaitkaus atsiminimuose vaizduojamas skirtingai, bet su ta pačia žmogaus, kunigo ir poeto meilės šiluma. Rašydamas apie vyskupą Matulaitį, autorius neabejoja jo šventumu. Jis net kreipiasi į a. a. Jurgi, prašydamas jo protekcijos — "kad nueičiau į dangų..."

Bet, rašydamas apie arkivyskupą Karevičių autorius autorius prisipažįsta padaręs jam vieną "sėlmystę"... Mat, jie būdamas vikaras, vienam klebonui patarė, kaip gražiai, kultūringai, (to paties kultūros tikslu siekiant) galima apgauti vizituojantį Žemaičių vyskupą. Štai paties KETURIŲ GANYTOJŲ autoriaus Mykolo Vaitkaus žodžiai:

Kaune vyskupo, kiek atsimenu, tuomet nesutikau: jis važinėjo po Žemaičius, vizituodamas parapijas. Banguote bangavo žinios, koks yra tas žemaitis vyskupas kaip vizitatorius, ko reikalauja iš klebono ir parapijos. Žinios buvo įdomios, nes vyskupas vedęs naują

Mums raso

(Atkelta iš 4 psl.)

lietuviai, kurie darė "pastangas dominuoti, primesti kitiems savo politiką, ideologiją, pasaulėžiūrą, dažnai net svetimųjų saugumiečių, baudžiamųjų būrių pagalba." Tėvų Pranciškonų Darbininko redakcijai šis tvirtinimas sukelia abejonę. Kodėl? Iš tikro, kokie politikai lietuviai naudojami svetimaisiais saugumiečiais, kad įgalintų savo politiką?

Straipsniu buvo siekiama išsukti debatai tautos svarbiausiomis problemomis. Reakcija nebuvo pagrįsta. Tėvų Marijonų Draugas savo nuomonę pajėgė išreikšti savo dr. Alitno lūpomis, kiti kollojo Darbo redaktorių, autorių, neliesdami straipsnyje svarbiausio klausimo, kaip išlikti lietuviams. Bet faktas lieka faktu, jog pradėtas vėjus viešumoje kelti iki šiol privičiait reikštas abejonę. Tai yra, cituojant J. Reston iš NYTImes — kalbant apie J. Kennedy "kažkas nauja ir viltinga. Tauta privalo sąmoningiau svarstyti savo reikalus nepavedant visko politikams." Mat, rašo toliau J. Reston, yra dviejų rūsijų politikų rūsijų politikų Amerikoi:

"Tie, kurie drįsta bandyti šalinti tautos labai kenksmingas populiaris iliuzijas, ir tie, kurie yra tvirtai pasiryžę toliau šias ligišiolines iliuzijas puoselėti, nes tai derinasi (happens to serve) su jų privačiais arba jų politinių grupių interesais."

Šis laikraštiniškas yra perėjęs pirmųjų talkon. Galbūt mėgėjiškoms sąlygoms rašytam jo straipsnyje yra netikslių išsireiškimų tačiau pagrindinis tikslas buvo išprovokuoti tikrus, rimtus debatus, kurie tėra galimi tik laisvoje Amerikos vertoj šėivių spaudoj. Lietuvių tautos išlikimo ir gerbūvio problema yra pakankamai rimtas klausimas, dėl kurio garbingi vyrai gali tikrai nuostėrdžiai pasiginčyti ir nesutarti.

A. ŠALČIUS

Great Neck, L. I., N. Y.

VIENYBĖ, 1960 M. LIEPOS 29 D.

liniją parapijų tvarkyme: klebonas turės būti uolus socialinis veikėjas, kurti įvairias katalikiškas organizacijas ir joms vadovauti; turės būti didesnis demokratas santykiuose su parapijiečiais; privalės kurti parapijinius komitetus, kurie turėtų įtakos parapijos kultūriniam bei ekonominiame vystymesi. Vyskupas apsilankymų metu stengsis susitikti su žmonėmis, juos klausinėjęs apie visokeriopus parapijos reikalus, klausias jų nuomonės apie kunigų veikimą; parapijos atstovus per klebonijos pietus sodinąs šalia savęs garbės vietoje; net šiems girdint kritikuojąs vietinių kunigų veikimą..

Tai nugirdę, kunigai subruzdavo ruošti vyskupo modernius reikalavimus patenkinti, ypač draugijas kurti — net dulkės rūksta!

Buvau tą vasarą apsisitojęs savo mieloje tėviškėlyje, Gargžduose, netoli Klaipėdos. Klebonu buvo tuomet kun. Baltramiejus Baltrėnas, vabalninkėnas. Buvo tai labai įdomus žmogus. Kuniginius mokslus ėjęs Kaune, Žemaičių seminarijoje, vienkart su Jaksčiu bei Maironiu. Kiek girdėjau iš jo vienmečių, mokėsis neblizgančiai. Bet pakalbėk su juo nors ir apie mokslingus dalykus! Jis tylės, tylės, klausydamasis, o galop, kad ims tave klausinėti, kritikuoti, reikalauti tikslėsnų įrodymų! Net į devintus prakaitus įvarys... O tikrai pasakius — neką tuose dalykuose apsitryniojęs. Betgi iš viso to elgesio buvo numanu jį turint aiškų, aštrų protą, ypač puikiai pasireiškiantį praktiniuose dalykuose. Buvo labai geras bažnytinės žemės ūkvedys. Autoritetingo, griežto būdo. Žmonės jo prisibijėjo. Ponas ir gana! Ir savo išvaizda jis imponavo: veidas Romos senatoriaus ar Lietuvos senovės etmono. Kas esate matę a. a. kun. Vladą Mironą, lengvai išsivaizduosite kun. Baltrėną. Tik Baltrėnas gal dar narsesnis atrodė. Buvo estetas, gražiai giedojo ir šiek tiek smuiku grojo. Nemėgo didžponių ir paniekėtinai juos kritikuodavo.

Betgi vyskupo privengė. Tad, kai pasigirdo vyskupėlių Karevičių besitartinant (jau bene kažkur ten apie Salantus besisukinėjant), mano narsusis klebonas ėmė mane prašyti, kad patarčiau, kas daryti, kad vyskupas nebartų už socialinį neveiklumą. Patariau tuoj įkurti visas vyskupo mėgstamąsias draugijas. Klebonas paabejojo, begu tai begalima: juk tiek maža laiko beliko

lig vyskupu apsilankant. Aš klebonėli nuraminau: nieko nesą lengvesnio, kaip tai padaryti. Tasgatės, kaip gi tai padaryti? juk net vieną draugiją įkurti — tai ne švilptelte švilptelti! O ką jau bekalbėt apie kelias! — O vis tikl atkirtau aš. Ir išdėsčiau aiškutį, lengvutį planą (manau jį buvus šitoki): kurių draugijų reikia? nagi, Blaivybės, Pavasarininkų, Moterų, Labdarybės (juk špitolė yra su keliais senukais, argi ne?), Knygas Mylėtojų! Vadinas, nupirkti penkias nariams išrašyti knygas, surašyti numatomus tinkamus kandidatus nariams, paskirti valdybas, pranešti draugijų bei valdybų nariams, ką tai visa reiskia ir ką turės daryti.. O daryti labai maža: prieš vyskupui atvykstant, visiems susirinkti į kleboniją (būrys ne būtinai turi būti didelis, kadangi juk tie pat asmens gali būti įvairių draugijų bei valdybų nariams) ir susitarti: kas įeis į delegaciją nuo įvairių draugijų, kas ir kokią kalbę pateiks vyskupėliui (klebonėlis pats bus kalbės sukūres) kas nuo kurios draugijos įteiks vyskupėliui kokią mažutę dovanėlę (kad ir gėlių, pavyzdžiui). Parapijos mokykla jau gana seniai veikia. Parapijos knygynėli galima tuoj pat sudaryti: klebonas bei vikaras juk turi atliekamų, o ir neatliekamų, knygėlių bei laikraščių (galima ir iš mokyklėlės tam kartui pasiskolinti).. Na, ko gi daugiau bereikia? Juk po karo dar tik pradėdama atkusti! Draugijų įkūrimo formalumų dar nesukubta dėl tos pat priežasties atlikti. Valdybų posėdžių irgi negalėjo būti daugiau negu vienas ar du (argi sunku surašyti šitoki protokolėli?). Tik drąsiai sulosti vaidinimą — ir visa!

Man pačiam nebeteko matyti, kaip klebonas tai atliko, nes turėjau iš Gargždų netrukus išvykti. Bet vėliau iš paties vyskupo sužinojau: jau esant Kaune, ekselencija man, kaip gargždėškiui, papasakojo malonų faktą — šalia Salantų kun. Urbonavičiaus, gražiausiai suorganizuota esanti Gargždų Baltrėno parapija, kiek jam, vyskupu, tekę, vizituojant Žemaitiją, matyti!.. Atsargiai nuslėpsojau (zinoma, ne dėl Salantų: ten būsimasis prelatas Kazimieras Urbonavičius tikrai puikiai tvarkėsi). Kaip ten toliau tos naujai įkurtosios Gargždų draugijos veikė, man nebeteko girdėti.

Mykolas Vaitkus, KETURI GANYTOJAI. Bleido Lietuvių Knygos Klubas, Chicagoje. Kaina 2 dol.

VAISTŲ SIUNTIMAS Į LIETUVĄ

Gavome tikras žinias, kad vaistų siuntimas į Sovietų Sąjungą ir jos okupuotus kraštus nuo š. m. spalio 1 d. pertvarkomas. Nuo tos dienos, sovietams reikalaujant, visi vaistų siuntinukai, pasiekę gavėją už geležinės uždangos, privalės turėti receptus, išrašytus ir antspauduotus sovietų daktarų. Receptuose turės būti įrašas: "vaistams iš užsienio." Be tokių receptų vaistų siuntinėliai po spalio 1 dienos nebus įteikiami.

Kaip ir kuriomis sąlygomis daktarams bus leista rašyti receptus "vaistams iš užsienio" — nežinome.

Norėtusi visiems vaistų siuntėjams į Lietuvą ar SSSR patarti, kad chroniškiems ligoniams didesnes vaistų atsargas pasiųstų prieš rugsėjo 1 d. Vėliau siuntinių be receptų nebebus galima siųsti.

Nereikėtų pulti į paniką ir tuoj pat siųsti bet ką ir bet kam. Vaistai nėra saldainiai. Jei nereikalingi — gali labai pakenkti. Tačiau, kurie yra šitikingi vaistų reikalingumu, liepos ir rugpjūčio mėnesiais drąsiai dar gali pasiųsti ir be receptų.

Didesnius kiekius siunčiant reikia žiūrėti, kad gavėjas nebūtų įtartas spekuliacivimu.

Siuntoms skolon daugiau kaip 50 vertės reikia su užsakymu į Balfą atsųsti ir 50 dol. rankpinigių. Toks yra Balfo Centro Valdybos nutarimas.

Vaistų siuntiniams per Balfą kreditas duodamas neįkešiam kaip vieno mėnesio laikui.

KUN. L. JANKUS
Balfo Reikalų Vedėjas

Dabar, kai komunistai Lietuvos nepriklausomybės panaikinimo dvidešimtmėčiui paminėti Vilniuje rengia dainų ir muzikos šventes Lenino Zenkle, tai mums vertėtų prisiminti pirmą jų Dainų Dieną, įvykusią 1924 metų vasarą Kaune... Gedimino Zenkle.

FEEL BOUND BY CLOSE TIES TO THE C ASSEMBLY OF CAPTIVE

Ir šiais metais, kaip ir pernai, prezidentas Eisenhoweris išleido proklamaciją, skelbiančią 1960 metų liepos 17 – 24 Pavergtųjų Tautų Savaitę. Toji savaitė buvo pradėta pavergtųjų tautų vėliavų pakėlimo ceremonija prieš Pavergtųjų Tautų pastato priešais Jungtinių Tautų Rūmus. Vėliavas keliant, buvo sugroti visų devyntų valstybių ir Amerikos himnai. Buvo paskaityta Senatoriaus Keating, kuris dėl ligos negalėjo dalyvauti, kalba. Žodį tarė PET Pirmininkas P. Zenkl. Manifestą paskaitė prel. J. Balkūnas. Nuotraukoje: (iš kairės į dešinę) Christopher Emmet, American Friends of Captive Nations pirmininkas, monsinjoras Bela Varga, Vengrijos delegacijos PET pirmininkas, Vaclovas Sidzikauskas, PET vicepirmininkas, Lam, Kinijos ministeris prie Jungtinių Tautų, Brett, anglikonų vyskupas, dr. Peter Zenkl, PET pirmininkas, prel. Jonas Balkūnas, Centro ir Rytų Europos Kilmės Amerikiečių Organizacijos pirmininkas, Brutus Coste, PET generalinis sekretorius.

LIETUVIAI PAVEIKSLUOSE

DESINEJE: Amerikos Legijono Stepono Dariaus Posto suruoštame Dariaus ir Girėno minėjime, Romuvos Parke, Brocktone, liepos 17 kalba Posto adjutantas Jonas J. Romanas. Stovi iš kairės į dešinę Legijonierių Suffolk apskrįčio atstovas J. Bock, Posto komandieris Edmundas L. Kervirtis, Massachusetts valstybės sekretorius ir demokratų kandidatas į gubernatorių Joseph D. Ward, South Bostono visuomenės veikėjas Mykolas Venis ir Massachusetts valstybės legijonierių vicekomandieris Herbert G. White.

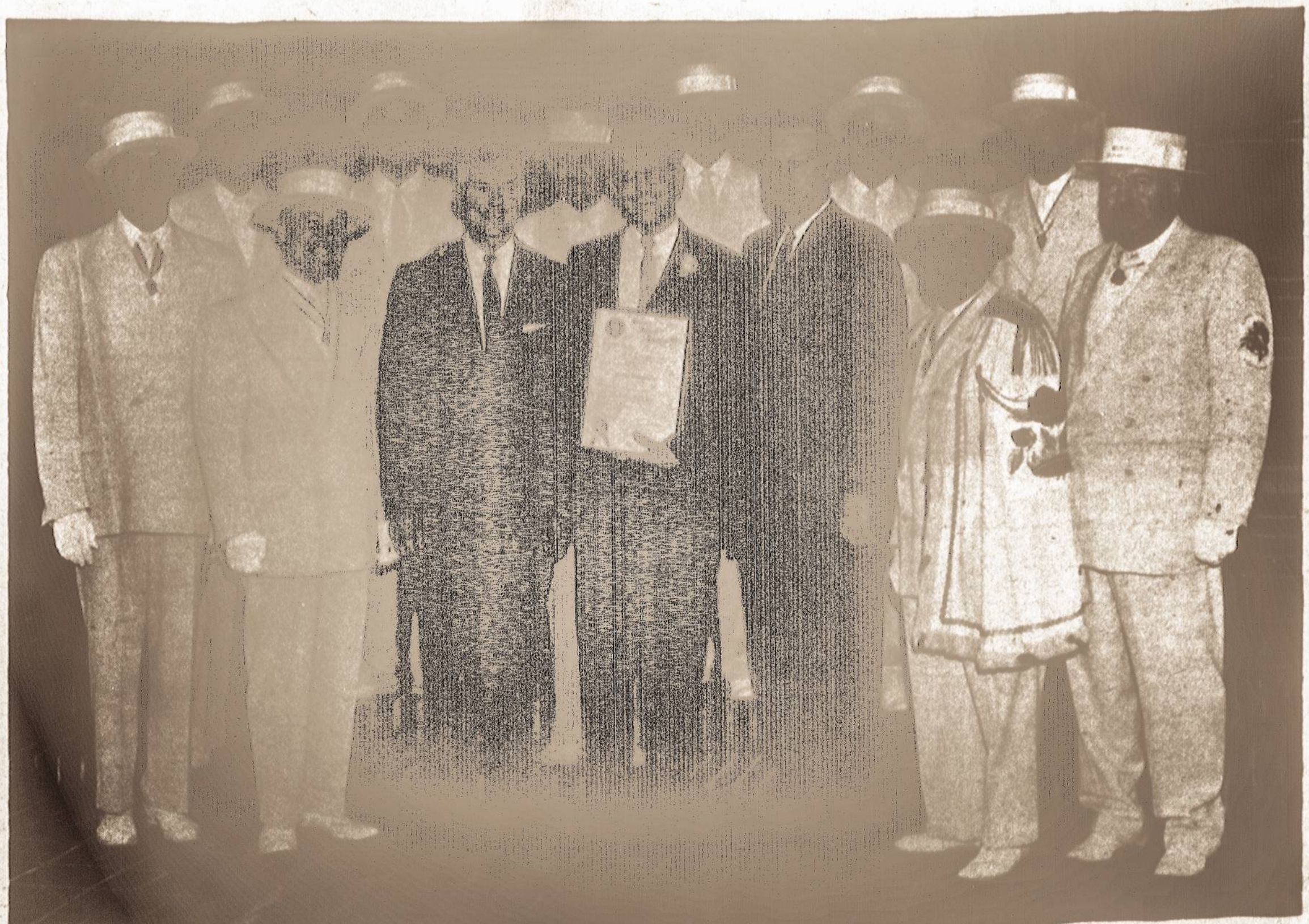
Zalgirio mūšio sukaktį minint, lietuviai Chicagoje pasistatė šią milžinišką Vytauto Didžiojo statulą.

A. Gulbinko nuotraukos

APAČIOJE: Chicagos Aukšt. lituanistikos mokyklos 1960 m. laidos abiturientės.

(VIRSUJE IR DESINEJE) Nuotraukos iš ceremonijų, kuriose Lietuvos Atsiminimų Radijo Valandos New Yorke direktorius Jokūbas J. Stukas buvo priimtas į "Royal Rosarians," žymiųjų Portland, Oregon, "Rožių Miesto" pareigūnų organizaciją. Ta garbė jam buvo suteikta už pastangas skleisti Amerikos prekybos principus bei metodus įvairiose pasaulio šalyse. Tapus "Rožių Vyčiu," jam buvo įteikta geltonoji "Taikos Rožė," Panasiaus pagerbimo Jokūbas Stukas susilaukė New Orleans, Louisiana valstybėje, gaudamas "miesto raktą, taip pat Johannesburge, Pietų Afrikoje.

VIENTYBE, 1960 M. LIEPOS 23 D. (iš kairės į dešinę)

VIRSUJE: Stepono Dariaus ir Stasio Girėno tragiškos mirties 27 metų sukakties minėjime kalba Massachusetts valstybės sekretorius Joseph D. Ward. Prekyje stovi garbės sargyba. Matosi iš kairės į dešinę Amerikos Legijono Suffolk apskrįčio atstovas J. Bock, Stepono Dariaus Posto moterų pagalbinio skyriaus pirmininkė Paula Kervirtis, visuomenės veikėjas Mykolas Venis, Stepono Dariaus Posto adjutantas Jonas J. Romanas ir Posto komandieris Edmundas L. Kervirtis. Minėjimą ruošė Stepono Dariaus Postas iš Bostono. Dalyvių buvo apie du tūkstančiai.

Adam Dowgas nuotrauka

APAČIOJE: Kazys Karvelis, Detroito Lietuvių Organizacijų Centro pirmininkas informuoja vietas didžiųjų amerikiečių dienraščių atstovus Pavergtųjų Tautų savaitės išėjimo, Detroito. Šalia – lietuvių studentės su savo vėliava.

A. Noraus nuotrauka

KA AŠ RADAU BROOKLYNE...

Antanas Varnas

Atsimenate Ezopo pasaką apie tai, kaip tėvas su sūnum keliavo į miestą? Kai sūnus jojo, o tėvas pėsčias ėjo — žmonės stebėjosi. Kai tėvas jojo, o sūnus pėsčias ėjo — dar labiau stebėjosi. Bet kai abu — tėvas su sūnum, ant vieno arklio jojo, žmonės juos ėmė plūsti. Tėvas su sūnum neitiko žmonėms net ir tada, kai jiedu pėsti ėjo, o arkli paskui vedėsi...

Panašiai buvo ir su mano kelione į Sovietų Sąjungą ir Lietuvą. Vieniems nepatiko, kad išvykau jiems apie tai nepranešęs, kitiems — kad aš, būdamas New Yorko Lietuvos Tarybos pirmininkas, nesuaukiau posėdžio... Dar kitiems — kad iš viso važiauvau...

Į tikrųjų, buvo taip. Sužinojęs, kad rengiuosi keliauti į Lietuvą, Vlisko pirmininkas dr. A. Trimakas man paskambino, sakydamas, kad jis nori su manim pasimatyti. Pasikviečiau jį pietums. Kai aš dr. Trimakui pasakiau, kad dėl mano kelionės tam tikruose sluoksniuose gali kilti reakcija, jį patarė nekreipti dėmesio. Girdi, jeigu ir kiltų, tai jis padarys pareiškimą... Sugrįžęs, aš vėl pasikviečiau dr. Trimaką, bet šį kartą jis apie tą pareiškimą net neužsiminė...

Apie savo kelionę aš pirmiausia pranešiau savo "srovės" nariui Juozui Audėniui. Pradžioje jo reakcija buvo teigiama, bet po keleto valandų jis man paskambino ir patarė nevažiuoti...

Kai dėl New Yorko Lietuvos Tarybos, kur daugiausia buvo triukšmauta, tai aš paskambinau vicepirmininkui V. Alksniniui, pranešdamas jam apie savo išvykimą ir parašydama pasirūpinti dalyvavimu rengiamame lojalumo parade.

Dabar dėl to, kad aš prieš išvykimą nesuaukiau New Yorko Lietuvos Tarybos posėdžio. Šito aš sąmoningai nedariau. Kodėl? Todėl, kad aš nenorėjau būti implikuotas. Priešingu atveju, būtų atrodo, kad aš jieskau Tarybos pritarimo. Į tikrųjų, aš išvykau atostogų, oficialiai apie tai Tarybai nepranešęs, idant ji neturėtų jokių mo-

ralinių bei teisinių išpareigojimų šiuo atžvilgiu. Aš vykau kaip Amerikos pilietis ir kaip Olandų oro linijos (KLM) svečias. Tai ir viskas.

Po mano išvykimo Amerikos spaudoje buvo paskelbta, kad vykstantiems į Sovietų Sąjungą buvusiems Baltijos valstybių piliečiams reikia atsakyti... Sovietų pilietybės. Tai būtų lyg ir pripažinimas Sovietų okupacijos Lietuvoje. Taigi, man buvo priekaištaujama, kad aš tokį atsakymą pasirašęs. Į tikrųjų, aš Sovietų vizą gavau dar prieš to potvarkio paskelbimą. Nežinot, to, New Yorko Lietuvos Taryba, labai abejotiname kvorumo atžvilgiu posėdyje, nutarė mane kaip pirmininką suspenduoti... Apie tai sužinojau sugrįžęs. Taip pat, vos spėjęs peržengti namų slenkstį, sužinojau, kad saukiamas kitas Tarybos susirinkimas.

Būdamas užimtas su lojalumo parado reikalais, aš kreipiausi į Tarybos pirmininko pareigas einantį V. Alksnini, prašydamas šį susirinkimą atidėti. Mano atžvilgiu p. V. Alksninis buvo korektiškas, bet susirinkimo atidėjimas, matyt, ne nuo jo priklausė. Šis susirinkimas įvyko savaitę prieš veiksmų posėdį Washingtone, kur dalyvavo Amerikos Lietuvos Tarybos, Vlisko ir Lietuvos Laisvės Komiteto viršininkas ir kur dėl mano kelionės į Lietuvą buvo pasisakyta teigiamai.

As atvykau į New Yorko Lietuvos Tarybos susirinkimą su nusistatymu ginti savo poziciją. Nuotaika buvo niūri. Mažuma, kuri buvo aiškiai nusistatę prieš mane, vieną savo narį specialiai susargdino, kad vietoj jo galėtų atsivesti kitą — labai garsiai kalbantį... Dėl to susirinkimas vyko tokioje dvasioje, kad aš retkarčiais jausdavau, lyg būčiau NKVD tardytojo ištaičioje... Ir kai vienas dalyvis pastebėjo, kad New Yorko Lietuvos Tarybos kompetencijoje tėra Vasario 16 sukaikties ir Birželio įvykių minėjimų rengimas, tai anas garsiakalbis patarė jam važiuoti į Lietuvą "pas savo draugus"... Pagaliau jis susuko: "Varną reikia išmesti iš Tarybos pirmininko ir

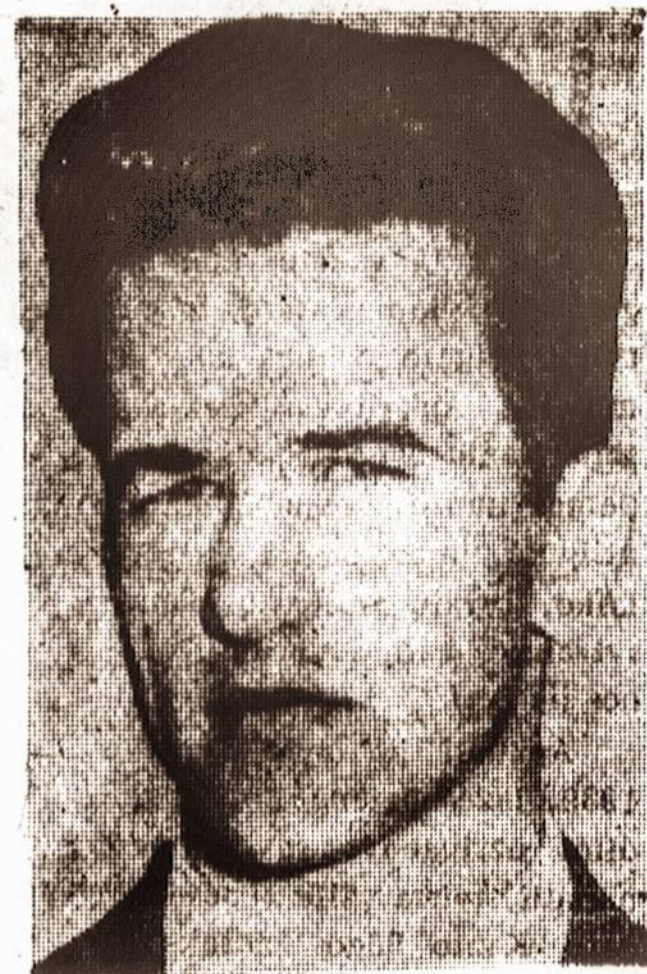
iš Tarybos, neduodant teisės atsistatinti, nes jis važiuo į Lietuvą, kur vien komunistai, pasidavėliai ir išdavikai..." Žodžiu, New Yorko Lietuvos Tarybos "prokuroras" kalbėjo taip, lyg rodos, Lietuvoje nebūtų buvę nei partizanų, nei, apskritai, padorių žmonių. Jeigu Lietuvoje vien komunistai ir pasidavėliai, tai kam, po paibelų, mums ją dar laisvinti?...

Atvirai kalbant, aš turiu galvoje Stasį Gudą iš New Yorko Lietuvos Tarybos ir Praną Vainauską iš Lietuvos Laisvės Komiteto...

Su tokia pažūra aš, žinoma, negalėjau sutikti. Aš atsiskaitau ne tik iš pirmininko vietos, bet ir iš pačios Tarybos. Aš apleidau susirinkimą ir išėjęs į gatvę pajutau pavasario orą. Bet aš taip pat pajutau nusivylimą, — nusivylimą tais žmonėmis, kuriuos aš gerbiau...

Dar viena būdinga smulkmena. New Yorko Lietuvos Tarybos susirinkimuose, kaip paprastai, surašomi protokolai, kurie paskiau būna priimami. Bet protokolas šio susirinkimo, kur aš buvau kaltinamas už tai, kad drįsau aplankyti Lietuvą, iki šiol dar nėra priimtas... "Gražbylystė", kuri mano adresu buvo pasakyta, atrodo, nenori ma "įamžinti."

Kita vertus, visi tie priekaištai mano adresu šiandien jau praeities dalykas. Pasikarščiausiasieji vėliau atvėso, nes tuojau gavo įsitikinti, kad "vėlinas ne toks baisus, kaip jis piešiamas." Pavyzdžiui, aš net buvau įtariamas kaip simpatikas komunizmui. Bet aš jau keletas metų New Yorko lojalumo paraduose vadovauju visoms tomis tautinėms grupėms, kurių tėvynės yra okupuotos Sovietų. Siemet parade, kur aš žygiavau tų grupių priešaky, nedalyvavo nė vienas iš lietuvių... Dėl to man buvo nemalonu, nes Amerikos Legiono vadovybė, kuri mane paskyrė lojalumo paraduose vadovauti antikomunistinėms grupėms, pasigedo lietuvių. Bet argi aš galėjau jiems sakyti, kad dabar mano tautiečiai New Yorke yra užimti tarpusavio peštinėmis ir neturi laiko demonstracijoms prieš komunizmą?...

GEDIMINAS JANUŠONIS, kuris Niagara Falls, Kanadoje, paleido kiaušinį į galvą Maskvos miesto galvai Bobroynikovui, šiomis dienomis buvo teismo išteisintas. Janušonis, kuriam dabar 20 metų, lanko Toronto universitetą.

• Lietuvos mokslinės, restauracinės bei gamybinės dirbtuvės brigada neseniai pradėjo paruošiamuosius Biržų pilies restauravimo darbus. Vadovaujant archeologui Edmundui Skardžiui, ir architektui Algirdui Urbsai, valomos ir gabenamos nuo pilikalnio pilies pastato nuolaužos, vykdomi architektūriniai bei archeologiniai darbai.

• Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas išleido apie 400 naujų mokytojų. Diplomų įteikimo metu (liepos 1 d.) kalbėjo instituto direktorius Mickevičius ir ministerio tarybos pirmininko pavaduotoja Diržinskaitė — Piliušenko, kuri jauniems mokytojams palinkėjo "visada būti pirmose komunistų grupėse..."

Send Now For "STELLA'S LUCKY STAR"

PRICE: \$5.00 tax included
No C. O. D.

These beautiful, gold plated five-point Stars may be worn on a chain as a pendant or on a key ring. A Goldfilled chain is given with every "Lucky Star" ordered.

"STELLA'S LUCKY STAR" Inc.
4017 FIFTH AVENUE
Brooklyn 32, New York
Reg. U. S. Pat. Off.

ATOSTOGOS BE RUPESCIO

praleisti kvibčia Lušiai ir Veitai jų vilose MEŠKA ir MESKIUKAS saulėtame Cape Cod, kurio krantus skalauja Golfo srovės sildomos Atlanto bangos. Ten rasite tikrai

- *ramią ir gražią aplinką
- *patogius kambarius
- *gerą ir sveiką maistą
- *neuzmirštamą Silver Beach

Adresas: MEŠKA
Beach St., Monument Beach
Cape Cod, Mass.
Telefonai:
Buzzards Bay - Plaza 9-3251
Brooklyne - Evergreen 7-5576

ieškantiems poilsio ir ramybės

TRAKAI

Prie ežero su valstybės tvarkomu plažu. Patogūs kambariai šiltas ir šaltas vanduo, dušai. Valgi galima patiems gamintis ar gauti vietoje.

J. PAKNYŠ
Box 126, Thompson, Conn.
Tel. Walnut 3-2836

Kas tas Ku Klux Klanas?

Kai Ku Klux Klanas buvo įkurtas vienos pietiečių grupės 1866 m., tuoj po civilinio karo, jis turėjo šiosios tokios prasmės egzistuoti. Per rekonstrukcijos periodą viena šiauriečių grupė atvyko į pietus grynai eksploatavimo tikslu ir kai kurie pietiečiai prie jų prisijungė. Su šiais žmonėmis Klanas kovojo sėkmingai ir atstatė vietinę valdžią.

Vėliau, kaip ir visos slaptos šios rūšies grupės dažnai veikia, dauguma Klano vietinių grupių pasidarė banditų gaujomis. Su maskėmis ir baltais rūbais apsilvilę jie terorizavo, degino ir plėšė gyventojus ir keliautojus. Civilinio karo herojus pietietis generolas Nathan Bedford Forrest, buvęs Klano vadu, pasipiktinęs jo veiksmais, išardė Klano organizaciją 1869 m. Tuo pačiu metu

Federalinė Valdžia suareštavo kelis šimtus Klano narių ir pradėjo smarkią kovą prieš plėšikavimus.

Mažai kas buvo girdima apie Klaną ligi 1920 m., kai pokarinės įtampos metu jis vėl iškilo, bet šiek tiek kitoje formoje. Šis Klanas buvo taip pat nusistatęs prieš neirus, katalikus, žydus ir užsieniečius. Jis pasiekė savo aukščiausią tašką 1926 m. Tuo metu buvo apskaičiuota, kad jo narių skaičius siekė nuo dviejų su puse ligi keturių milijonų, ir jie kontroliavo kelių valstybių politiką. Vėliau prasidėjo panašus banditizmas, kaip ir pirmojo Klano metu, ir finansinė bei kitokia korupcija. 1930 m. jo narių skaičius tesiekė tik 30,000.

1941 m. Klano narių skaičius vėl pakilo ligi 75,000, tačiau antrojo pa-

saulinio karo metu, kai tautinė vienybė buvo pats svarbiausias dalykas, jo žinoma profasistinė laikysena ir rasinė bei religinė neapykanta jį padarė labai nepopuliariu.

Po antrojo pasaulinio karo Klanas vėl pradėjo savo vaju prieš civilines teises, platino rasinę ir religinę neapykantą ir save skelbė apsaugotoju nuo "blogos moralės, korupcijos ir radikalizmo." Vėl buvo girdima apie pagrobimus, naktines "iškylas" ir plėšikavimus. Šį kartą tačiau Klanas susitiko su stipriu pasipriešinimu. Federalinė Valdžia įtraukė jo vardą į perversmininkų sąrašą ir sudavė jiems galutiną smūgį, pareikalavdama sumokėti 685,000 dolerių mokesčių, kuriuos Klanas valdžiai buvo skolingas. Daugelis valstybių pietuose ir šiaurėje atsaukė Klano grupes ir pradėjo teismines bylas.

Klanas išnyko kaip vieša ir legali organizacija. Šiandien jo narių skaičius siekia 20,000 ir, išskyrus tik kai kurias izoliuotas vietas pietuose, jo galia yra išnykusi. Kadangi amerikiečiai šiandien daug daugiau žino apie tokios organizacijos pavojus negu anksčiau, ketvirtas Klano pasirodymas, atrodo, neįmanomas.

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą

MARTHA & PETER LISAUSKAS

64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y. Tel. TWining 4-8087

Juzei Būgienei mirus

Liepos 17 vakare mirė Būgienė. Tyliai vasaros vakare tyliai užgeso viena nuostabi moteris. Apkeliavusi su saviškiu Kaziu Būga beveik visą žemės rutulį, nepabudinamai atsigulė greta brolių, seserų, laiko, įvykių atblokštų į Pennsylvanijos kalnus anglių ir duonos įieškoti.

Apakusi po vyro mirties 1939, Juzė Būgienė protu ir širdimi užsivadavo savo tamsų pasaulį, tvirta valia panešdama vyro Kazio Būgos netekimą, tėvų žemės palikimą, šeimos išblaškymą. Giedri mintimi, gatava viską sutikti gyvenime, kuris jai neatidengė palankumo.

Man teko sutikti Būgienę ir jos iki savęs atsižadėjimo malydovę dukrą Gražiną tremtinių stovykloje Ingoštade, o iš ten vienu ruožu prisikasti ligi Scrantono, kur virste pėrvirto dešimtmetis. Tai įvairi, išsakanči odiseja. Ir labai daug žodžių, ir labai daug puslapių nebūtų per daug apsakant Būgienės — Juzės Stankūnaitės gyvenimą. Gimė jinau gausioj ir pasiturinčioj šeimoj, Laučkaimio kaime, Vilkaviškio apskrity 1882 m. rugsėjo 2 d. Paūgėjusią mergaitę pasikvietė dėdė J. Stankūnas į Peterbūrgą. Dėdė, būdamas teisėju, buvo plačiai žinomas Peterburgo lietuviams. Dėdės namuose Juzė ir susipažino su studentu Kaziu Būga. 1913 metais Juzė Stankūnaitė susituokė ir buvo pasišventusi Kazio Būgos žmona — palydovė mūsų didžiojo kalbininko trumpam, bet taip turtingam mūsų kalbai, vargų ir troškimų kelyje.

Kartą Būgienė kukliu balsu prasarė: "Mano žmogaus ir mano pačios buvo pats didžiausias troškimas — viską atiduoti mūsų kalbai." Iki savęs užmiršimo kalbotyrai atsidavusiam Kaziu Būgai žmona buvo praktiškojo gyvenimo tvarkytoja. Būgos darbai mūsų kalbai daug kuo skolingi Būgienei Juzei. Ir tai vaizdingai graži pagalba mokslo vyrui, kuris, kaip ji kartą pasakė, ant elektros są-

skaitos prirašydavo gatvėje nūgirstus žodžius, ir tekdavo atgauti sąskaitą iš įstaigos.

Suvalkijos lygumų dukra, istekėjusi, patenka į kalbos išymybių ratą. Būga suartėja su išymybišiais ano meto kalbininkais A. Šachmatovu, Boudouin de Courtenay, A. Sobolevskiu, artimu šeimai globėju prof. E. Volteriu ir kitais. Caro valdžios siunčiamas, Kazys Būga važiuoja į Karaliaučių pašilietuvių kalbos žinovą prof. A. Becenbergerį, lydamas jaunos žmonos. Kai ne vienas anuo metu griebėsi svetimtaučių skūsdamasis nebuvimu lietuvaičių inteligentių Būgai, mokslo išymybių tarpe, Juzė Stankūnaitė, laukų dukra, buvo ir sumani ir nepakeičiama. Būnant tremtinių stovykloje turėjom ritulų, padėčių ir nuopelnų gyvą knipavą. Ir vis savo teisėmis, vis dėl karnio, drabužio grumdamiės, visai garsėjo. Juzė Būgienė ir dukra Gražina siauram, tamsokam kambarėlyje išsitekdamos, jokių teisių, nuopelnų nepareikšdamos gyvenimo.

Būgienė mėgo nukilti į praeitį, save lyg aplenkdam, minėjo kas, kur, kaip, ką. Iš jos kalbos atrodė, jog daug kas — kiti aplinkui trūksė, daug gražaus ir gero pažėrė. Jinau turėjo skaištaus jumoro, gyvu taikliu žodžiu pasakydavo daugiau nei ištisi puslapiai. Suvalkiečių tarmę puikiai valdydama, jinau naudojo gausius žodžių lobius, matyt, iš savo vyro daug ką pasitelkusi, kuri ji vadino mano žmogus.

Kartą nuvykus prie upės netoli Scrantono, sustojom ant kranto, vinkšny, topolių miške. Upė krito nuo akmenų, užliedama paukščių giesmę slopiu čiurlenimu. Būgienė, atsisėdusi ant suoliuko po šimtmetine liepa, klausė upės ir miško bylos. "Pasigirsta Nemuno krantai," lyg kažin kam pasakiusi, subloškė savo kalbias, liesas rankas ant priejuostės ir susilaukė kančias atsiduso. "O gegutės argi čionai nėra?". Gegutės, taigi, nėra. Ir lakštingalos nė-

Vellonė Juzė Bugienė

ra. "Ak, nėra..." Ir jinau, santūriai palingavusi galva, apgailėstavo! Ir kodėl čionai paukščiui neparanku?."

Kai jau buvau gatavas vykti į Ameriką, kartą jinau mane paklausė: "Ar galėsim kada grįžti." "Reikia tikėti," atsakiau. Kaip sakoma, kalnai juda tikint. Taigi, betgi čia marios lyg syptelėjo... Neatbrisis. Nebent užsalytų."

Ta proga Būgienė pasakojo apie Antaną Sniečką (jinau tikra Sniečkaus tetulė). Kartą rudens lietuje naktį Kaune, pas juos atėjęs Antanas. Ir jai labai gaila pasidarę "Mestum tu tą savo" slapstymąsi, pasiduotum... Argi tau, vaikeli, neatsibodo po kalėjimus? Ir Antanas atsakė: "Man taip reikia. Aš tikiu, kad tik per kančias pasiekiamas kas geresnio. Kiek ta mūsų žemė kančių atsigėrė ir kiek dar atsigers... Jau reikėjo mus ir dangų pralenkti", kalbėjo Būgienė. Jinau kažin ką dar norėjo sakyti, bet dukra Gražina, grįžusi iš gimnazijos, nusiskundė mokinių nedrausmingumu: "Tai tikra kančia." Į tai dukrai, lyg mūsų pašnekesį pratęsdama, atsakė: "Gal gi per kančias mokslas bus skalesnis"...

Atvykus į Ameriką vargo netrūko. Dukra, dirbdama siuvelykloje, labai spaudė delnus, išsikurdama nuo adatos iki pastogės apmokėjimo. Būgienė labai rūpinosi atmokėti kun. M. Valadkai tūkstantį dolerių, kuriuos reikėjo užstatyti už ją aklą. Keletą kartų mane klausinėjo, ar labai sunku buvo pa-

ruošti dokumentus įvažiavimui, ar pajėgs Gražina laiku atsilyginti. Jinau traukėsi į savo vienatvę, rūpestinga kuo nors neįtikti prie žmogaus, žodžio, daikto. Laikrodyje valandas kuvojanči gegutė jai buvo pirmoji bičiulė po jos mylimos dukters. Sūnus Vytautas Švedijoje ją pasiekdavo laiskais, ir jinau tesirūpino kad jam gerai sektųsi, kad augtų anūkė ir būtų sveika...

Prieš pat mirtį Būgienę pasiekė gražiai tėvynėje išleisti jos "žmogaus" Kazio Būgos raštai. Šiltas redaktorių įrašas, dukros paskaitomi raštai giliai pradžiugino saulėleidžio metu. Reikėjo laukti beveik keturiasdešimt metų...

Liepos vidurdienio tylioj kaitroje kapuose sustoję negausūs artimųjų būrelis. Pro vinkšny šakas smeigėsi šviesos ruožai, pasiekdami karstą ir gėles. Opī tyla, Lietuvos vaikų paminklus pridengdama, supo moters kelionės pabaigą. Apkeliavusi ištisus kontinentus, lydėjusi darbus ir troškimus vieno didžiausių pasaulio kalbininkų, tėvynės nelaimių išbloksta iš savų takų — atsigulė angliakasių tarpe... Abuojas, Zemaitys, Lučinskienė, Paluilienė ir tūkstančiai kitų brolių, seserų.

Mažutis pilkas paukščiukas, siausdamas vinkšnos šakose, nukrėtė lapelį, petingas vienasmarškinis vyras ruošdamasis darbu, pataisė į medžio lievenį atremtą kastuvą. Toli, dešinėje, už medžių debesio užavo miestas. Būrelis Juzės Būgienės artimųjų valandėlei įsiklausė vidurdienio tylon. Alpus graudulys didėja krūtinėje. Mūsų trapų gyvenimuką paliko nuostabios širdies artimas. Iki — mes kam nors nutrupėsime. Kartą, labai atsargiai, iš tolo, Būgienė išsitarė! "Savam krašte, regis, ir mirti nereikia. Tik pereini nuo vieny pas kitus."

Tai buvo 1922 metais, prof. Kazimiero Būgos bute, Kaune... Iš kairės į dešinę: M. Sniečkuvienė, prof. K. Būga, Vyt. Sniečkus, Gražina Būgaitė, Karolina Būgienė (Būgos brolio žmona), Kazė Sniečkutė ir neseniai Scrantone mirusį Juzė Būgienė.

P. L. B. VALDYBA SKELBIA JAUNIMO DRAMOS KONKURSA

P. L. B. Valdybos skelbiame Jaunimo Dramos Konkurse gali dalyvauti viso pasaulio lietuviai kūrėjai.

Dramos taikomos pradžios arba aukštesniųjų mokyklų amžiaus jaunimui. Žanrą ir temą pasirenka patys dramų autoriai. Dramos sceninis laikas 1-1/2 — 2 val. Pastatymo išlaidos derintinos su išėjimos teatro materialiniu pajėgumu. Premijos nesiskiriamos, jei nebus pakankamai vertingų ir šias sąlygas atitinkančių dramų kūrinių.

Dramų rankraščiai parašomi mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Atskirame uždarame voke duodama autoriaus pavardė ir dramos pavadinimas. Vokai, ant kurių autoriai užrašys "nelaimėjus neatplėsti", nebus atidaromi ir kartu su rankraščiu gražinami autoriaus nurodytu adresu:

Už dvi geriausias dramų skiriamos premijos. Pirmoji premija — tūkstantis dolerių (Mecenatas JAV Lietuvių Bendruomenė). Antroji premija — penki šimtai dolerių (Mecenatas Kanados Lietuvių Bendruomenė). Tas pats autorius gali gauti abi premijas.

Premijas laimėjusių dramų pastatymo teisę trejus metus nuo premijos įteikimo dienos turi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba.

Konkurso Jury Komisijos sudėtis P. L. B. Valdybos bus paskelbta vėliau.

Paskutinė data konkursiniams rankraščiams įteikti (pasto išsiuntimo data) — 1961 metų spalio mėn. 1 d.

Rankraščius siųsti šiuo adresu: P. L. B. Valdybos Sekretorius P. Kęstutis Grigaitis, 622 Davenport Rd., Toronto, Ont., Canada.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA Toronto, 1960 m. liepos 16

● Liepos 22 d. Filharmonijos salėje Vilniuje įvyko Aukščiausios Tarybos sesija Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą dvidešimtmečiui paminėti. Be Sniečkaus ir Šumausko, kalbėjo specialiai iš Maskvos atvykęs Suslovas. Jis savo kalboje atakavo Ameriką ir tuos "buržuazinius elementus," kurie siekia Lietuvai nepriklausomybės.

● Vilniaus radijas praneša, kad šiemet aukštąsias mokyklas Lietuvoje baigė 2,800 asmenys. Šiais metais į aukštąsias mokyklas bus priimta 6,000 studentų.

● Kaune statoma jauna televizijos perdavimo stotis, 50 kartų galingesnė už esamąją.

Mūsų mielai draugei Onai Petrash,
Jos mamytei Elzbietai Sinkevičienei mirus,
reikiame savo nuoširdžią užuojautą.

BRONĖ IR PRANAS SPŪDŽIAI
MARJA AKELIENĖ

... nėra rožių be dyglių

J. Kajecko, Lietuvos Atstovo, pasakyta Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Deimantinio Seimo bankete Pittsburghe, Roosevelt viešbutyje, 1960 m. liepos 13 d.

Man malonu dalyvauti jūsų deimantinės sukakties pokylyje tame mieste, kuris yra jūsų veikliojo pirmininko ir nenuilstamo veikėjo Povilo Dargio buveinė. Man malonu konstatuoti Lietuvos diplomatų įnašą jūsų Susivienijimui. Jūsų Susivienijimui daug nusipelnęs ilgametis sekretorius, dr. J. Vinnikas, Lietuvos diplomatinės šeimos veteranas. Jūsų gretose savo laiku veikliai darbavosi Lietuvos diplomatas, buvęs dargi vieno jūsų seimo sekretorius, tai visų mėgiamas ir gerbiamas ministeris Londone, B. K. Balutis. Pagaliau Susivienijimas savo tarpe turi ir buvusį ministrą, Vaclovą Sidzikauską bei buvusį Lietuvos konsulą A. Kalvaitį. Man malonu šia proga prisiminti ir mano kaimyno bei jūsų buvusio pirmininko, Baltimorės pašto vieštininko, V. Laukaičio pastarųjų savaitių veiklą. Jis siekia įamžinti Tėvų žemę ir kankinę tautą jai daug nusipelnusio lietuvių patrioto dr. J. Basanavičiaus atvaizdu Amerikos pašto ženkle.

Jūsų Seimas vyksta reikšmingų sukaktių ženkle — 700 m. nuo Durbės pergalės ir 550 m. nuo lemtingų Žalgirio kautynių. Šiandien Lietuva Steigiamojo Seimo 40-ties m. sukaktis. Ši mėnesį atšvęsta ir šios svetingos ir palankios Lietuvai šalies Nepriklausomybės sukaktis. Toji nepriklausomybė, tarp kita, irgi gimė šaunioje Pensylvanijoje. Ši mėnesį sueina ir 20 metų nuo JAV reikšmingo pareiškimo, žinomo Sumner Welles vardu, kuriuo buvo pasmerktas Sovietų smurtas Baltijos valstybių atžvilgiu.

Deja, nėra rožių be dyglių. Šiandien sueina 20 metų ir nuo liūdnos atminties vasaros, kada Kremlius sutrypė lietuvių tautos laisvę ir pavertė mūsų tautiečius vergais. Vakar suėjo taip pat ir 40 metų nuo tos dienos, kada Sovietai pasirašė su Lietuva taikos sutartį. Jie ją gera valia visiems amžiams atsisakė

nuo visų suvereniteto teisių lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu.

Kokia to Sovietų iškilmingo pažado vertė, ką reiškia Sovietų lekskono išstreiškimas visiems amžiams, ir ko bendrai vertas Kremliaus pasižadėjimas bei parašas, lietuviams nepaslapstis.

Kada jūsų Susivienijimas gimė, tautų pavasaris ėjo Karpatų kalnais, bet po Lietuvą tada buvo naktis. Šiandien, kada jūs minite deimantinį jubiliejų, tautų pavasaris pirmą kartą istorijoje padvelkė ir Afrikos žemyną. Nuo praeito pasaulinio karo šešiolika to kontinento tautų ir neseniai, tik vienos savaitės bėgyje, keturios jų užgimė nepriklausomam gyvenimui. Dar keturioms jų prancūzai pažadėjo nepriklausomybę. Tuo pat metu po Lietuvą klaidžiojo dvidešimt metų trukusi naktis tebesitęsia. Laisvės ausros dar nematyti.

Neseniai vienas Lietuvos komunistas rašė tvirtino, kad Lietuvos liaudis revoliucijos keliu paėmusi valdžią iš savo rankas. Jei taip būtų buvę — kuriems galams Sovietų ultimatumas Lietuvai bebūvo reikalingas? Neegzistuojančiom valdžiom ultimatumai neteikiami.

Sovietai stengėsi pateisinti Lietuvos užgrobimą dar "Rytų" pakto prieš nacių Vokietiją sudarymo reikalingumu. Tuo tarpu ne kas kitas, kaip Sovietų Sąjunga su hitlerine Vokietija Lietuvą, savo laiku, pasidalino. Šiandieną Kuba Kremliui partipo. Jis ten žiūri kišimasi į jos vidaus reikalus ir imperializmą. Jei Kuba būtų Sovietų pašonėje, ji seniai būtų buvusi jų imperializmo auka.

Malonu konstatuoti, kad JAV Vyriausybė jautri ir užjaučianti Lietuvos likimui. Kada artinosi virsūnių konferencijos Paryžiuje laikas, Valstybės Sekretorius Christian A. Herter

priėmė Baltijos valstybių atstovus. Mes to priėmimo pasėkoje buvome ramūs dėl Baltijos valstybių ateities planuojamoj konferencijoj. Mes buvome užtikrinti, kad mūsų valstybėms toje konferencijoje jokio paaūkavimo pavojus negresia.

Man teko trejetą metų praktiškai vienam Washingtone pakelti atsakomąją naštą. Aš tyliai siejojausi dėl to posto galimos ateities. Šiandieną aš ramus. Toji ateitis kuriam laikui užtikrinta. Lietuvos Pasiuntinybėje aš jau ne vienas. Aš džiaugiuosi gavęs rimtą, prityrusį patarėją dr. S. Bačkio, buvusio ilgamečio Atstovo Paryžiuje, asmenyje.

Pagaliau, kaip žinote, JAV Vyriausybė tebetęsia nepripažinti Kremliaus padarytą smurtą Lietuvai. Tai yra dėl to, kad begėdiškai paminta lietuvių tautos valia ir vergovė užkarta prieš jos valią. Taip kilnios laikyenos pagrindas glūdi akte, kurio sukaktį minėjome liepos 4-tą. Tas aktas, anot Lincolno pareiškimo, padaryto šioje pat Pensylvanijoje, neša laisvę ne tik šio krašto žmonėms, bet neša viltį visom tautom, visiems laikams.

Viltis ir mūsų kasdieninė duona. Ja gyvena ir jos gaivinamas dirbo Susivienijimas praeityje. Aš giliai nuosirdžiai linkiu, kad viltis, darbas bei ryžtas Lietuvai lydėtų jūsų žingsnius ir į šimtmečio jubiliejų.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

50. AKRŲ PLOTE, GERAM IR RAMIAM POILSIUI
CATSKILL KALNUOSE, VASARVIETĖ

Druskonie Hall

DAR PRIIMA UŽSAKYMUS
VASAROS IR RUDENS SEZONUI
MRS. S. KRAUNAITIS
ANDES, NEW YORK Tel. Andes 2781

Lake Hotel

ASBURY PARK, N. J.
SEVENTH IR PARK AVE. Tel. Prospect 4-7788 ir 6-9671

**DIDŽIAUSIA IR GRAŽIAUSIA LIETUVIŲ VASARVIETĖ
ATLANTO PAKRANTĖ JE**

Gražūs kambariai. Svežias maistas. Žemos kainos. Vakarais šokiams groja orkestras. Tarp dviejų ežerų, prie pat okeano paplūdimio. Kreiptis: Edmundas Kubaitis prezidentas, arba A. Zemaitis, viceprez. - sekretorius.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

- Philadelphijoje -

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

- Brooklyne -

JUOZAS GARŠVA

234 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVICIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STagg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

SEKMAD., 1960 m. RUGPIUČIO (AUGUST) 7 d.,

visi keliai veda į metinį

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" RADIO ir "RŪTOS"

PIKNIKA

Rengiamą Didžiojo New Yorko Lietuviams
JAMAICA POLISH NATIONAL HALL & PARK
108-11 Sutphin Boulevard Jamaica, L.I., N.Y.

Gražus parkas, erdvi salė, patogus privažiavimas — Vaiks skanus gėrimų ir užkandžių bufetas

- Programoje:**
- "Rūtos" Ansamblio Choras ir Tautinių Šokių Grupė
  - Lietuvaitės gražuolės rinkimas išrinkti "Miss Lithuania, 1960"
  - Polkutės ir tango šokimo kontestai
  - Lietuviškos sutartinės

PIKNIKO PRADŽIA — 1 val. p.p. ŠOKIAI nuo 5 val. p.p. iki 10 val.
PROGRAMA — 4 val. p.p.

PIKNIKAS ĮVYKS BET KOKIAM ORUI ESANT

Įėjimas — \$1.00, ir 25c už ženkliuką ir N.Y. miesto pramogų taksus
Nuosirdžiai Jus kviečiame! — JOKUBAS J. STUKAS, Direkt.

Lietuviai biznieriiai New Yorke ir apylinkese

ROBERT F. NARK

Apdraudos **AUTO Specialistas**
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y.
Tel. MAIN 4-6400 VA 5-0783

Discounts to qualified
APPLICANTS
Mutual Insurance
Insure your tomorrow today!

Park Florist

Gėlės pristatomos j bet kurias
pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

White Horse Tavern

BARAS,
RESTORANAS
IR SALĖ

DUODAMI
POLAIDOTUVINIAI
PIETŪS

86-16 JAMAICA AVE
Woodhaven, N.Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

SILVER BELL BAKING CO.

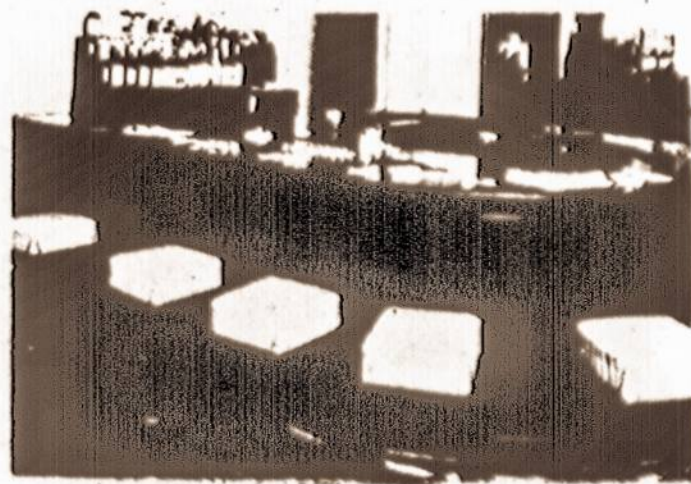
A. RADZIŪNAS
Savininkas

Mūsų specialybė **lietuviška duona**
Pyragai vedybiniams ir
kitokiams pokyliams
Patarnavimas saziningas ir greitas
36-40 STAGG STREET
BROOKLYN 6, NEW YORK
Telefonas EVERgreen 7-1123

Three Joe's Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai -
rūpestingai, sąžiningai ir pigiau
patarnaus jums, jei tik jūsų auto-
mobilui reikalingas bet koks -
didelis ar mažas patarnavimas.
Complete automotive repairs
85-42 WOODHAVEN BOULEVARD
WOODHAVEN, N. Y.
(86th Ave. kampas prie Jamaica Ave.)
Telefonas: Virginia 6-9683

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras
Salė susirinkimams
vestavėms ir
pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS
suėjimams nemokamai
VACYS STEPONIS
Savininkas

40 EAST 26th ST. NEW YORK CITY MU 3-2928

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi
stereo- fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsin-
tuvai. Didelės nuolaidos Admiral ir Motorola
aparatus. 40% nuolaidos Blaupunkt vokiš-
kiems Hi-Fi.

PARDUODAMA: stereo Hi-Fi bei radi-
jas, Darbo valandos kasdien iki 7 v. v.
Penktadieniais iki 9 v. v.

Arlington RESTAURANT

COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
HALL FOR ALL OCCASIONS

385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station
Phone: TAYlor 7-9842 ONA ir JONAS VALAČIAI

BARAS IR RESTORANAS

JULIUS DAUGMAUDIS, Savininkas
STIKLINIS BARAS. VIENA GRAŽIAUSIŲ UŽEIGŲ
273 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVERgreen 4-9533

Winter Garden Tavern Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVERgreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms
pramogoms. Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBAS

(kurias 1903 metais)
SENIAUSIA SPORTO ORGANIZACIJA
BARAS - RESTORANAS - KABARETAS
Jauki salė parengimams
1332 HALSEY STREET BROOKLYN 27, N. Y.
Tel. EV 2-9790

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA JOKUBAITIS
ir JURGIS JOKUBAITIS

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVERgreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Ivairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Joseph Andrusis TRAVEL BUREAU

87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, 21, N. Y.

BILIJETAJ PARDUODAMI

visomis susisiekimo
priemonėmis i visas
pasaulio vietas

Telefonas
VI 7-4477

PERKANT - PARDUODANT NAMUS AR IŠNUOMOJANT BUTUS, APDRAUDOS,
federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymas, pirkimai piniginių porlaidų
(Money Orders) ir įvairiausiais kitais reikalais, kreipktės

HAVEN REALTY INSURANCE

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y. TEL. VIRGINIA 7-4477
Kasdien nuo 9 val. r. iki 9 v. v. Sekm. nuo 1 v. p. p. iki 5 v. v.

VIENYBĖ

Birutė Šlepetytė - Venckvienė rugpjūčio 9 d. Liberty laivu atvyksta iš Paryžiaus aplankyti savo tėvų ir sesers New Yorke. Laivas, kuriuo viešnia atvyksta, New Yorko prieplaukoje (prie 48 gatvės) bus apie 9 val. ryte.

Stasys Zadeikis, neseniai sukūręs šeimos židinį, kaip mums pranešama iš Washingtono, pasitraukė iš Lietuvos pasiuntinybės tarnybos.

Bronė Spūdienė siunčia linkėjimus iš Pottsville, Pa., kur šiuo metu ji su vyru Pranu lanko savo gimines ir atostogauja.

Lijolė Pankuvienė, vienybiečių Vinco ir Jadvygos Vyšnių duktė, liepos 21 d. savo vyrui padovanojo gražų 7 svarų sūnų, kuriam duotas Edvardo vardas.

Juozas Ginkus su šeima savo atostogas keičia New Yorko valstybės kalnuose, Lake George apylinkėse. Ginkų krautuvė šiuo metu uždaryta. Namų grįžti apie rugpjūčio mėnesio vidurį.

Juozas Porojus, mūsų bendradarbis, dalyvavo Dariaus ir Girėno minėjime Brooklyne ir pasakė idomią kalbą, apibūdindamas didvyrių reikšmę lietuvių tautai ir žmonijai.

MIRĖ ANGELA ZUPKIENĖ

Liepos 22 d. mirė Angela Zupkuvienė, žinoma pedagogė, buvusi Maironio sėstadieninės mokyklos mokytoja, SLA centro tarnautoja, įžymi veikėja Brooklyno lietuvių visuomenės tarpe. Buvo apie 58 m. amžiaus. Velionė, kaip ir daugelis nuo komunizmo grėsmės ištrūkusių, atvyko į Ameriką maždaug prieš 10 metų ir tuojau išjungė lietuvišką veiklą. Zupkuvienė skaitė Vienybę, kurios prenumeratą ji prisuntė vos pora dienų prieš mirtį. Lietuvoje, kur ji buvo pasižymėjusi pedagogė, išgyveno baisią tragediją, kai bolševikmetį jos vyras, vengdamas ištremimo į Sibirą, krito po traukinio ratais ir nusižudė. Velionė paliko dieverio sūnų Sigitą Zupkų, kuris buvo atvykęs iš Washingtono ir dalyvavo laidotuvėse. Mirusios kūnas buvo pašarvotas St. Aromiskio laidojimo įstaigoje. Palaidota liepos 27 d.

Elzbieta Sinkevičienė, gyv. 168 Milford St., Brooklyn, mirė liepos 16 d. Palaidota liepos 20. Laidojo S. Aromiskis.

Štormis dienomis iš Lenkijos atvykusi Kiaušų šeima Vienybės sodyboje. Nuotraukoje: inž. Jonas Kiaušas su žmona, dukterimis ir sūnum. Stovi: (tarp vyresniųjų dukterų) Kiaušų globėjas Edvardas Staknys, Natalijos Kiaušienės brolis, J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Kiaušai atvyko iš Lenkijos

Praeitą savaitę Vienybės įstaigą aplankė Kiaušų šeima, atvykusi iš Lenkijos, kur buvo apsigyvenusi po karo. Kiaušai — gausi šeima, viso septyni asmenys. Jonas Kiaušas, 55 m. amžiaus, miškų inžinierius, Lietuvoje buvęs miškų urėdas, kilęs iš Anykščių. Matalija Kiaušienė, buvusi Stankytė, gimusi Amerikoje — Newark, N. J. Vyriausia duktė Rūta, 22 m., studentė. Lilija, 17 m., neseniai baigusi gimnaziją. Leonardas, vienintelis sūnus, 12 m. Angelė, 9 m. ir jauniausia Danutė, 6 m. Išskyrus Rūtą ir Liliją, jaunesnieji Kiaušų vaikai kalba vien lenkiškai. Kiaušienė, nors seniai apleidusi Ameriką, tebekalba laisvai angliškai. Anglų kalbos šiek tiek yra pramokęs ir inž. J. Kiaušas. Be to, jis kaip ir žmona, moka dar kitų kalbų. Kiaušai apsigyveno Harrison, N. J. Čia inž. J. Kiaušas tikisi gauti savo profesijos darbą.

Kiaušai pasakojo, kad paskutiniaisiais metais, ypač Gomulkai bei jo šalininkams perėmus valdžią, Lenkijoje žmonės atsidaduso lengviau. Bet Lenkijoje, ypač buvusiose vokiečių žemėse, kur ir Kiaušai gyvena, yra daug rusų kariuomenės. Lenkai, kas jie bebūtų komunistai ar nekomunistai, neapkenčia rusų. Anot inž. Kiaušo, visi be išimties lenkai yra patriotai ir tik laukia dienos, kada jie galės nusikratyti rusais. Be to, nuo Gomulkos atėjimo į valdžią, Lenkijoje žymiai sumažėjo kolektyvinių bei valstybinių ūkių skaičius.

Kiaušų šeimą rūpestingai globojo Edvardas Staknys, Natalijos Kiaušienės brolis, žino-

mas šachmatistas. Kadangi Kiaušai jau turi pastovų butą, tai Edvardas jiems tuojau užrašė Vienybę. Kiaušai tikisi tuojau išjungti lietuvišką veiklą, ypač jiems rūpi vaikų atletuvinimas. Kiaušienė,

prieš ištekėdama gyveno Palangoje, kur jos tėvas velionis Staknys buvo miesto būrmeisteras. Sovietams užėmus Lietuvą, Staknys su šeima grįžo į Ameriką, kur jis prieš keletą metų mirė.

Lietuviškas miestas arba lietuviybės židinys

Pirmajam lietuviškam miestui bei lietuviybės židiniui žemės sklypai jau baigiami dalinti. Daugeliui pageidaujant, tie sklypai yra 80 pėdų pločio ir 140 pėdų ilgio, arba dvigubai.

Ši vieta yra buvusio didžiulio ūkio žemė ant gražaus eglaitėmis bei pušelėmis apaugusio kalno, daugiau kaip 500 pėdų virš jūros lygio. Pakalnėje 15 mylių ilgumo ežeras, kur yra įrengtos miesto ir privačios maudynės, laivelių prieplauka ir t. t.

Ši vieta iš visur pasiekama geriausiais keliais. Sklypai randasi apie dvi mylias nuo N. H. "pike." Per ūkio vidurį eina miesto kelias, vadinamas Dutile Rd. Vykstant, pravažiavus Hartfordą, reikia laikytis 15 kelio iki Mass. "pike." Paskiau — 128 į šiaurę iki N. H. "pike." Pravažiavus Manchesterį ir pasiekus Concordą, pasukti į 106 kelią iki Belmont. Iš čia apie dvi mylias į kairę — klausiant "former Brown property."

Klimatas šioje vietoje yra kaip Lietuvoje, tik aukščiau, kalnuose sausa naktys vėsios ir bendrai labai naudinga reumatikams. Laconia yra centrinis vasarviečių miestas, apsuptas nepaprastai gražiais kalnais. Kasmet čia suvažiuoja apie milijonas vasarotojų. Neveltui ši vieta vadinama Amerikos Šveicarija. Vietos gyventojai daugumoje verčiasi vasarotojų priėmimo bizniu. Vietos fabrikai gamina sporto reikmenis. Be to, čia klesti pačią žinintų bei slidinėtųjų sportas.

Šitokioje apylinkėje kuriamas lietuviškas miestelis, kurio vyriausias tikslas — lietuviybės išlaikymas. Čia bus įrengtos aikštės skautų šakrydziams, įvairios rūšies sporto žaidimams. Kiek tai liečia natūralų sportą, čia pilna uogų ir grybų. Čia pat teka upelis, kur galima žuvalti. Be to, čia bus pastatyta kino salė, kuri tarnaus susirinkimams, pramogoms ir koncertams. Bus viešbutis ir restoranas. Išgijęs už 250 dolerių žemės sklypą, lietuvis taps savo miesto piliečiu, kartu gerai žinodamas, kad toks, palyginti, nedidelis investentas jam atneš ne tik moralinės, bet ir medžiaginės naudos. Kodėl? Todėl, kad jo nuosavybės kaina nuolat augs.

Lietuviško miesto planai jau gatavi. Visais reikalais prašoma rašyti: Z. Steponavičius, 12 Morris St., Stamford, Conn. Tel. FI 8-6308.

EFROZINA MIKUŽIUTE, SLA Izdo globėja, žinoma Chicagos lietuvių veikėja, praeitą savaitę buvo atvykusi į New Yorką ir ta proga aplankė Vienybę. Nuotraukoje: Mikuziute Vienybės sode laukia automobilio į La Guardia aerodromą, iš kur ji turėjo skirti į Chicagą.